

RAPORT DE MONITORIZARE

PUNEREA ÎN APLICARE A INSTRUMENTARULUI ANTICORUPȚIE ÎN SISTEMUL JUDECĂTORESC

*Acest document a fost elaborat de către CAPC în cadrul Proiectului „**Evaluarea instituirii și aplicării instrumentelor anticorupție în sistemul judecătoresc**”, implementat cu suportul Programului “Buna guvernare” a Fundației Soros-Moldova.*

Opiniile exprimate reflectă poziția autorilor și nu reprezintă în mod neapărat punctul de vedere al finanțatorului

Chișinău, 2017

CUPRINS

SUMAR EXECUTIV ȘI REPERE METODOLOGICE	3
I. VERIFICAREA TITULARILOR ȘI A CANDIDAȚILOR LA FUNCȚIILE DE JUDECĂTOR	7
II. TESTAREA LA POLIGRAF A CANDIDAȚILOR LA FUNCȚIILE DE JUDECĂTOR.....	9
III. DECLARAREA ȘI CONTROLUL AVERII ȘI INTERESELOR PERSONALE.....	11
IV. TESTAREA INTEGRITĂȚII PROFESIONALE, INCLUSIV DECLARAREA INFLUENȚELOR NEPOTRIVITE ..	18
V. DECLARAREA COMUNICĂRII INTERZISE	23
VI. DECLARAREA CADOURILOR	28
VII. AVERTIZAREA DE INTEGRITATE.....	32
VIII. LINIILE TELEFONICE ANTICORUPȚIE.....	35
IX. DISTRIBUIREA ALEATORIE A DOSARELOR ÎN INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI	40
CONSTATĂRI GENERALE	45
ANEXE	48
A. CHESTIONAR ANI.....	48
B. CHESTIONAR CNA.....	50
C. CHESTIONAR CSM	52
D. CHESTIONAR SIS.....	55

SUMAR EXECUTIV ȘI REPERE METODOLOGICE

În 2011 Parlamentul a adoptat Strategia de reformă a sectorului justiției (în continuare - SRSJ) pentru o perioadă de 5 ani, care a oferit o viziune strategică a dezvoltării și consolidării sectorului justiției până în 2016. SRSJ a fost construită pe 7 piloni, unul dintre care – Pilonul IV – se concentrează pe integritatea actorilor sectorului justiției. Domeniile de intervenție din cadrul Pilonului IV se referă la instituirea și aplicarea unui șir de instrumente/politici pentru asigurarea integrității și prevenirea comportamentului coruptibil al reprezentanților sectorului justiției.

În anul 2016 CAPC, cu suportul Programului "Buna Guvernare" a Fundației Soros Moldova a lansat Proiectul „**Evaluarea instituirii și aplicării instrumentelor anticorupție în sistemul judecătoresc**”, în condițiile în care măsurile anticorupție vizate de Pilonul IV al SRSJ nu au constituit obiect al unei monitorizări/evaluări de substanță.

Beneficiari ai acestei evaluări vor fi atât autoritățile publice care vor cunoaște o opinie alternativă, verificată prin activități de monitorizare realizate de către societatea civilă, dar și vor beneficia de expertiză și recomandări pentru îmbunătățirea instrumentarului anticorupție în sistemul judecătoresc, precum și reprezentanții mass-media și justițiabilii care vor beneficia de informații accesibile privind esența acestui instrumentar, avantajele oferite de acesta și modul în care pot reacționa la eventuale manifestări de corupție.

Prezentul **Raport este un raport preliminar și se concentrează pe analiza statistică (cantitativă)** a modului de punere în aplicare a instrumentarului anticorupție și anume următoarele politici/instrumente anticorupție aplicabile judecătorilor:

- verificarea titularilor și a candidaților la funcții;
- testarea la poligraf a candidaților la funcții;
- declararea și controlul averii și intereselor personale;
- testarea integrității profesionale, inclusiv declararea influențelor nepotrivite;
- declararea comunicării interzise;
- declararea cadourilor;
- avertizarea de integritate;
- liniile telefonice anticorupție;
- distribuirea aleatorie a dosarelor în instanțele judecătorești.

Instrumentarul respectiv este parte a pachetului măsurilor anticorupție cu caracter preventiv, dar aplicarea coerentă, consecventă și insistentă a acestora poate produce rezultate chiar mai spectaculoase decât activitatea de combatere. De asemenea, trebuie precizat că raportul analizează aplicarea instrumentarului **doar cu referire la judecători** și nu are în vedere alți actori ai sectorului justiției.

Raportul a fost dezvoltat în baza unei **Metodologii de evaluare** special elaborate în acest sens de către CAPC și care poate fi vizualizată prin accesarea următorului link: <http://capc.md/docs/MetodologieEPIA.pdf>.

Pentru redactarea prezentului Raportul au fost chestionate patru instituții-cheie responsabile de administrarea instrumentarului și anume:

- Consiliului Superior al Magistraturii
- Centrul Național Anticorupție
- Autoritatea Națională de Integritate
- Serviciul de Informații și Securitate.

Chestionarele și blocurile de întrebări adresate au fost adaptate pentru fiecare autoritate în parte și pot fi accesate în **Anexa acestui Raport**.

Relatarea datelor privind gradul de aplicare a fiecărui instrument/politică anticorupție s-a realizat prin oferirea informațiilor/răspunsurilor la **șapte aspecte/întrebări**:

- I. Cadrul normativ relevant/temeiul legal
- II. Autoritatea care administrează instrumentul/politica
- III. Perioada supusă monitorizării
- IV. Subiectele/aspectele supuse monitorizării
- V. Răspunsurile autorităților relevante
- VI. Sursele alternative de monitorizare
- VII. Constatări preliminare privind punerea în aplicare a instrumentului/politicii de rigoare.

Rezultatele monitorizării au luat în calcul informațiile comunicate de autorități în procesul chestionării, dar suplimentar au fost consultate și surse alternative de informare: rapoartele oficiale ale autorităților publice, rapoartele, cercetările, studiile ONG-urilor, articolele de investigație etc.

Astfel, rezultatele monitorizării au demonstrat următoarele:

I. Cu referire la *verificarea titularilor și a candidaților la funcțiile de judecător*

La momentul redactării raportului, SIS nu a prezentat informațiile solicitate, urmînd ca acestea să fie analizate și procesate în cadrul raportului final de evaluare a instrumentarului anticorupție.

II. Cu referire la *testarea la poligraf a candidaților la funcțiile de judecător*

Nici unul din candidații la funcția de judecător nu a fost supus testării la poligraf. Potrivit informațiilor furnizate de CSM în prezent se poartă negocieri pentru obținerea suportului CNA în realizarea acestei activități.

III. Cu referire la *declararea și controlul averii și intereselor personale ale judecătorilor*

În perioada monitorizată, în privința reprezentanților sistemului judecătoresc, au fost inițiate, în total, 96 de controale, din care 25 de controale au fost inițiate la sesizarea persoanelor fizice și juridice, 71 de controale fiind inițiate din oficiu. Din totalul controalelor clasate, 66 au fost clasate din lipsa încălcării regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății, 5 – din lipsa încălcării regimului juridic al declarării intereselor personale și a conflictului de interese, 4 – din lipsa încălcării regimului juridic al incompatibilităților și restricțiilor. În perioada de referință, 17

cazuri au fost remise pentru examinare altor autorități, și anume: pentru examinare sub aspect penal (Fals în declarații, art. 352¹ din Codul penal al RM) – 12 cazuri; pentru examinare sub aspect contravențional (Neexecutarea solicitărilor CNI, art. 319¹ din Codul contravențional al RM) – 1 caz; pentru stabilirea obligațiilor fiscale – 4 cazuri. În **toate cele 3 cazuri**, referitor la care s-a decis pornirea urmăririi penale, cauzele penale au fost ulterior **clasate**. În ce privește cazul remis pentru examinare sub aspect **contravențional**, a fost aplicată **amendă în mărime de 1 500 lei**.

IV. Cu referire la **testarea integrității profesionale, inclusiv declararea influențelor nepotrivite**

Potrivit CSM au fost depuse denunțuri privind influența necorespunzătoare asupra judecătorilor la Judecătoria Bălți – 1, Judecătoria Florești – 1, Judecătoria Căușeni – 7 (7 denunțuri privind influența necorespunzătoare asupra judecătorilor au fost transmise de către Judecătoria Căușeni la CNA, SIS, IP Căușeni). **Potrivit CNA, în 2014 și în 2015** au fost depuse câte 6 denunțuri de la judecători și angajații judecătoriilor de diferit nivel. În 2016 nu au fost înregistrate denunțuri. Potrivit raportului CNA, în 2014, 5 din 6 denunțatori din cadrul instanțelor de judecată au fost judecători. Instanțele de la care s-au depus denunțuri au fost: Curtea Supremă de Justiție (angajat al cancelariei), judecătoriile din Leova, Strășeni, Anenii-Noi, Cahul, Rezina. În anul 2015 încă doi judecători (sect. Botanica și Rezina) au denunțat acte de corupție.

V. Cu referire la **declararea comunicării interzise**

CSM nu a oferit date statistice privind numărul denunțurilor făcute de judecători despre comunicarea sau tentativa de comunicare cu participanții la proces sau cu alte persoane, deși potrivit surselor alternative de informare au existat asemenea situații. CSM a reacționat cel puțin (anterior, pînă la introducerea expresă în lege) la o informație publică privind comunicarea judecătorului cu participanții la proces, prin sancționarea judecătorului cu un avertisment.

VI. Cu referire la **declararea cadourilor**

CSM a informat că în toate instanțele judecătorești din RM, prin acte administrative, au fost instituite comisiile de evidență și evaluare a cadourilor. Deși CSM a afirmat că toți colaboratorii instanțelor judecătorești au fost informați despre prevederile Hotărîrii Guvernului nr.134 din 22 februarie 2013 și că în toate instanțele judecătorești există Registre de evidență a cadourilor, aplicarea tehnicii „Petiționarul misterios”, a permis să constatăm că:

- există colaboratori a instanțelor judecătorești, care nu știu despre obligația de a declara cadourile;
- există instanțe judecătorești în care nu sunt ținute Registre de evidență a cadourilor.

Nu este asigurată publicitatea¹ Registrului de evidență a cadourilor. Posibilitatea ca acesta să poată fi solicitat nu este suficientă, întrucît cetățeanul s-ar putea să fie în imposibilitatea de a se deplasa la o anumită instanță sau, în general, să nu aibă accesul în instituție, din cauza restricțiilor de intrare în clădire, cum ar fi, de exemplu, sediul Consiliului Superior al Magistraturii. Tehnica „petiționarului misterios” a demonstrat că un impediment în asigurarea

¹ p.20 din HG nr.134 din 22.02.2013 stabilește caracterul public al Registrului de evidență a cadourilor

publicității Registrului constituie și educația juridică sau comportamentul funcționarilor responsabili de ținerea registrului.

VII. Cu referire la *avertizarea de integritate*

Pe parcursul perioadei de monitorizare a acestui instrument anticorupție în sistemul judecătoresc, **la CSM nu a fost depusă nici o avertizare de integritate, nu a fost depusă nici o cerere a avertizorilor de integritate privind acordarea măsurilor de protecție, precum și nu a fost sancționată nici o persoană pentru neasigurarea măsurilor de protecție.**

VII. Cu referire la *liniile telefonice anticorupție*

CNA și CSM sînt dotate cu linii fierbinți anticorupție. Vizibilitatea lor este asigurată prin plasarea informației despre numărul liniei telefonice pe site-ul instituției, fiind asigurată o vizibilitate sporită a numerelor de telefon a liniilor fierbinți anticorupție. Totuși, **linia telefonică anticorupție a CSM nu este instituită în cadrul unei subdiviziuni specializate.** Operatorul liniei specializate anticorupție trebuie să fie un angajat al structurii de securitate internă a autorității în care funcționează linia respectivă. Această situație are un impact negativ asupra bunei funcționări a liniei telefonice anticorupție, iar drept dovadă constituie **numărul infim de apeluri înregistrat (doar unul în 2016)**, care se refereau la pretinse acte de corupție.

IX. Cu referire la *distribuirea aleatorie a dosarelor în instanțele judecătorești*

Sistemul de repartizare aleatorie a dosarelor în instanțele de judecată (PIGD) este vulnerabil și poate fi manipulat prin intermediul factorului uman, este concluzia formulată în **analiză strategică efectuată de către Direcția Analitică a Centrului Național Anticorupție** în perioada 2014 și în primele nouă luni ale anului 2015. În același timp, Consiliul Superior al Magistraturii a opinat că dosarele ajunse, în ultimii doi ani, la judecătorii din instanțele de fond din Chișinău au fost distribuite fără abateri de la lege. Totuși, **un raport complet privind repartizarea aleatorie a dosarelor în toate instanțele de judecată din țară nu este disponibil până la etapa actuală**, deși au fost depistate cazuri de manipulare a sistemului electronic de distribuire aleatorie a dosarelor în instanțele de judecată din Republica Moldova.

I. VERIFICAREA TITULARILOR ȘI A CANDIDAȚILOR LA FUNCȚIILE DE JUDECĂTOR

1.1. Cadrul normativ relevant/temeiul legal

Obligativitatea verificării titularilor și a candidaților la funcțiile de judecător rezultă **din prevederile art. 5 lit. a) din Legea nr. 271 din 18.12.2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcțiile publice (în continuare – Legea nr. 271/2008).**

Legea citată stabilește principiile, scopurile, procedura, formele și metodele de verificare a informațiilor referitoare la cetățenii RM care dețin funcții publice sau care candidează la ele.

Potrivit art. 3 din Legea nr. 271/2008, verificarea se efectuează în scopul:

- prevenirii și combaterii corupției în autoritățile publice;
- prevenirii ocupării funcțiilor publice de către persoane care prezintă o amenințare pentru interesele securității naționale;
 - determinării gradului de îndeplinire de către titulari și candidați a cerințelor de încadrare și a gradului de respectare a restricțiilor stabilite de lege;
 - prevenirii, identificării și excluderii factorilor de risc;
 - stabilirii autenticității informațiilor comunicate de titulari și de candidați la funcții publice în documentele depuse pentru ocuparea lor;
 - realizării măsurilor prevăzute de lege, orientate spre excluderea faptelor ce pot constitui o amenințare a intereselor securității naționale.
- În sensul art. 4 din legea menționată, constituie factori de risc:
 - activități contrare intereselor funcției publice, inclusiv cele care au determinat rezultatul negativ al testului de integritate profesională sau situații care provoacă conflict de interese;
 - tolerarea actelor de trădare de patrie, spionaj, terorism, de diversiune, a chemărilor la răsturnarea sau la schimbarea prin violență a orânduirii constituționale sau la încălcarea prin violență a integrității teritoriale a RM, propaganda directă sau indirectă a războiului și altor activități extremiste;
 - exercitarea activităților, prin care se realizează funcția publică, în detrimentul RM, autorităților publice, societății, al drepturilor și libertăților fundamentale ale omului;
 - dezvăluirea, contrar prevederilor legale, a unei informații ce constituie un secret ocrotit prin lege sau neglijarea cerințelor față de protecția unei astfel de informații.

1.2. Autoritatea care administrează verificarea titularilor și candidaților la funcțiile de judecător

Instrumentul este administrat, în mod special, de **Serviciul de Informații și Securitate** (în continuare – SIS), care efectuează verificarea titularilor și a candidaților la funcțiile de judecător în virtutea art. 6 din Legea nr. 271/2008.

1.3. Perioada supusă monitorizării

Monitorizării a fost supusă **perioada anilor 2012-2016.**

1.4. Subiectele supuse monitorizării

În procesul de monitorizare **au fost solicitate SIS** informații, potrivit **Chestionarului D** anexat la prezentul raport, subiectele de bază constituind:

- Numărul de verificări inițiate, inclusiv cu specificarea numărului de verificări suplimentare;
 - Numărul de verificări (inclusiv cu specificarea numărului de verificări suplimentare) finalizate cu întocmirea avizului consultativ pozitiv;
 - Numărul de verificări (inclusiv cu specificarea numărului de verificări suplimentare) finalizate cu întocmirea avizului consultativ negativ;
 - Numărul de sesizări depuse organelor de urmărire penală în condițiile art. 10 alin. (7) din Legea nr. 271/2008 (cu specificarea finalității cazurilor);
 - Numărul de persoane suspendate din funcție în condițiile art. 16 din Legea nr. 271/2008;
 - Numărul de audieri efectuate în condițiile art. 14 din Legea nr. 271/2008, la care a participat organul de verificare;
 - Numărul de contestații a acțiunilor organului de verificare (cu specificarea finalității cazurilor);
 - Numărul de decizii privind compatibilitatea/incompatibilitatea referitor la care a fost informat organul de verificare în temeiul art. 15 alin. (7) din Legea nr. 271/2008 (cu specificarea numărului de decizii contrare avizelor consultative).

1.5. Răspunsurile SIS

La momentul elaborării prezentului raport, **SIS nu a furnizat** informațiile solicitate.

1.6. Sursele alternative de monitorizare

Având în vedere cele menționate la pct. 1.5 de mai sus, suntem în imposibilitatea de a veni cu constatări referitoare la nivelul de congruență ale informațiilor din sursele alternative de monitorizare cu informațiile comunicate de autoritatea care administrează instrumentul.

1.7. Constatări preliminare privind punerea în aplicare a verificării candidaților și titularilor

Pornind de la faptul că SIS, la momentul elaborării prezentului raport, nu a prezentat informațiile necesare monitorizării preliminare, suntem în imposibilitatea unor constatări privind gradul de punere în aplicare a instrumentului.

II. TESTAREA LA POLIGRAF A CANDIDAȚILOR LA FUNCȚIILE DE JUDECĂTOR

II.1. Cadrul normativ relevant/temeiul legal

Obligativitatea testării la poligraf a candidaților la funcțiile de judecător rezultă **din art. 4 lit. a¹) din Legea nr. 269 din 12.12.2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat** (poligraf) (în continuare – Legea nr. 269/2008).

Potrivit art. 2 alin. (1) din Legea menționată, testarea se efectuează pentru evaluarea veridicității informațiilor comunicate de persoana testată.

II.2. Autoritatea care administrează testarea la poligraf a candidaților la funcțiile de judecător

Instrumentul este administrat, în mod special, de **Consiliul Superior al Magistraturii (în continuare – CSM)**, care, în virtutea art. 3 alin. (4) din Legea nr. 269/2008, inițiază testarea la poligraf a candidaților la funcțiile de judecător.

II.3. Perioada supusă monitorizării

Perioada supusă monitorizării a constituit perioada din **2015 (anul în care, cel târziu, urma să fie pus în aplicare instrumentul) până în 2016**.

II.4. Subiectele supuse monitorizării

În procesul de monitorizare au fost solicitate CSM informații, potrivit **chestionarului C** anexat la prezentul raport, subiectele de bază constituind:

- Numărul de candidați supuși testării la poligraf;
- Numărul de candidați care au refuzat testarea;
- Numărul de teste amânate (motivele amânării);
- Numărul de candidați, rezultatele testării cărora au demonstrat caracterul neautentic al informației comunicate;
- Numărul de candidați verificați suplimentar, urmare a demonstrării, prin rezultatele testării, a caracterului neautentic al informației comunicate;
- Numărul de candidați care nu au fost numiți în funcție, unul din motive fiind și rezultatele testării la poligraf.

II.5. Răspunsurile CSM

Nici un candidat la funcția de judecător nu a fost supus testării la poligraf.

I.6. Sursele alternative de monitorizare

Potrivit CSM, la data de 26.06.2015, în Buletinul achizițiilor publice, a fost publicat anunțul nr. 15/01201 cu privire la intenția de achiziționare a aparatului pentru detectarea comportamentului simulat. La concursul desfășurat în data de 06.07.2015 nici un operator economic nu a prezentat oferta. CSM a solicitat Agenției Achiziții Publice publicarea anunțului referitor la desfășurarea unui nou concurs, însă solicitarea nu a fost acceptată. CSM, nedeținând poligraf, dar și din lipsa resurselor financiare, prin scrisoarea nr. 1663 m/i din 26.05.2016, a solicitat Centrului Național Anticorupție (în continuare – CNA) suport în vederea efectuării testelor la poligraf. Potrivit răspunsului nr. 07/2674 din 15.06.2016, CNA și-a exprimat acordul în testarea candidaților la funcțiile de judecător, în funcție de disponibilitatea poligrafologului.

CSM intenționează să demareze procesul de coordonare cu CNA a procesului de efectuare a testelor la poligraf.

II.7. Constatări preliminare privind gradul de punere în aplicare a testării la poligraf

Testarea la poligraf a candidaților la funcțiile de judecător rămâne un instrument care nu este aplicat. Referitor la eventualele cauze ale neaplicării instrumentului, dar și referitor la soluțiile de depășire a deficiențelor instituționale remarcate de CSM, ne vom expune după analiza și evaluarea cadrului normativ conex, în Raportul de evaluare final.

III. DECLARAREA ȘI CONTROLUL AVERII ȘI INTERESELE PERSONALE

III.1. Cadrul normativ relevant/temeiul legal

Obligativitatea declarării, de către reprezentanții sistemului judecătoresc, a averii și intereselor personale rezultă din prevederile **art. 3 alin. (1) literele a), c) și i) din Legea nr. 133 din 17.06.2016 privind declararea averii și intereselor personale** (în continuare - Legea nr. 133/2016), procedurile de control fiind reglementate și de **Legea nr. 132 din 17.06.2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate** (în continuare – Legea nr. 132/2016).

Legea nr. 133/2016, în sensul prevederilor art. 1, reglementează:

- obligația și modul de declarare a averii și intereselor personale de către subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia;
- mecanismul de control al averii dobândite de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia în perioada exercitării mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică și control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților și al restricțiilor.

Legea citată are drept scop instituirea măsurilor de prevenire și de combatere a îmbogățirii nejustificate, a conflictelor de interese, a stărilor de incompatibilitate, precum și a încălcării regimului juridic al restricțiilor.

Legea nr. 132/2016, pornind de la prevederile art. 1, reglementează:

- misiunea, funcțiile, atribuțiile, precum și modul de organizare și funcționare a Autorității Naționale de Integritate;
- procedura de control al averilor și al intereselor personale, privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților și al restricțiilor.

Ambele legi, actualmente în vigoare, reglementează domeniul anterior reglementat prin:

- Legea nr. 1264 din 19.07.2002 privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor public și a unor persoane cu funcție de conducere;
- Legea nr. 16 din 15.02.2008 cu privire la conflictul de interese;
- Legea nr. 180 din 19.12.2011 cu privire la Comisia Națională de Integritate.

III.2. Autoritatea care administrează procesul declarării averii și intereselor judecătorilor

Instrumentul este administrat, în mod special, de **Autoritatea Națională de Integritate (ANI)**, succesoare de drept a Comisiei Naționale de Integritate (CNI). ANI, în virtutea art. 5 din Legea nr. 132/2016, asigură integritatea în exercitarea funcției publice sau funcției de demnitate publică și prevenirea corupției prin realizarea controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților și al restricțiilor.

III.3. Perioada supusă monitorizării

Perioada supusă monitorizării a constituit perioada **din anul 2013 (anul în care CNI a devenit funcțională) până în anul 2016**.

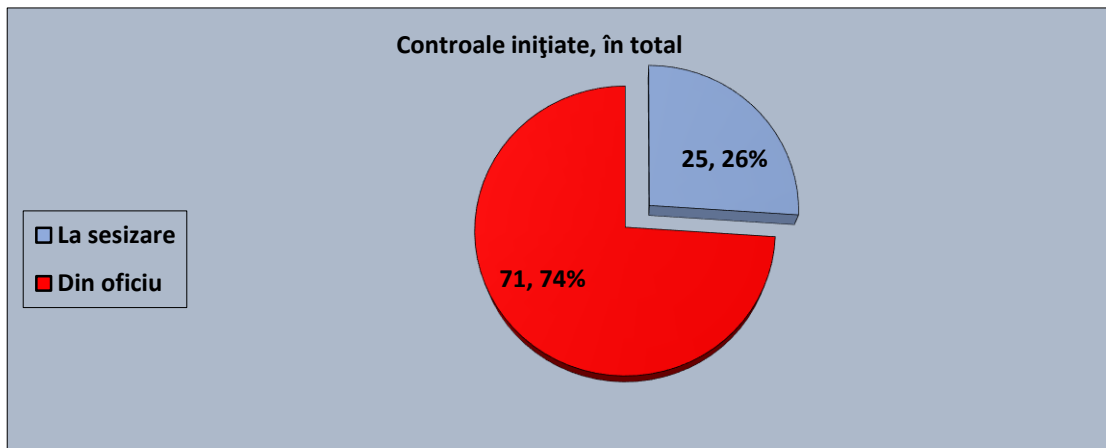
III.4. Subiectele supuse monitorizării

În procesul de monitorizare au fost solicitate ANI informații, potrivit **chestionarului A** anexat la prezentul raport, subiectele de bază constituind:

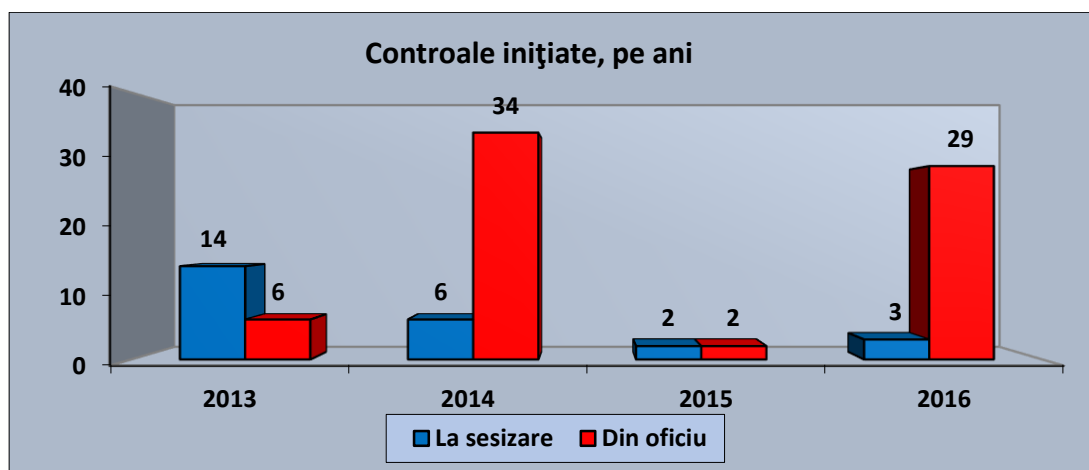
- Numărul de controale inițiate, total; numărul de controale inițiate la sesizare persoanelor fizice și juridice; numărul de controale inițiate din oficiu; numărul de controale inițiate pe cazuri de încălcare a regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății; numărul de controale inițiate pe cazuri de încălcare a regimului juridic al conflictului de interese; numărul de controale inițiate pe cazuri de încălcare a regimului juridic al incompatibilităților și restricțiilor;
 - Numărul de subiecți vizați pe multiple dimensiuni;
 - Numărul de acte adoptate de constatare a încălcărilor, total; numărul de acte adoptate de constatare a încălcării regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății; numărul de acte adoptate de constatare a încălcării regimului juridic al conflictului de interese; numărul de acte adoptate de constatare a încălcării regimului juridic al incompatibilităților și restricțiilor; numărul de controale clasate (cu specificarea motivului clasării);
 - Numărul de cazuri remise pentru examinare sub aspect penal (cu specificarea faptelor penale imputate și a finalității cazurilor); numărul de cazuri remise pentru examinare sub aspect contravențional (cu specificarea faptelor contravenționale imputate și a finalității cazurilor); numărul de cazuri remise pentru stabilirea obligațiilor fiscale (cu specificarea finalității cazurilor);
 - Numărul de procese-verbale contravenționale întocmite de agentul constator al CNI; numărul de decizii de sancționare adoptate pe marginea proceselor-verbale contravenționale întocmite de agentul constator al CNI (cu specificarea faptelor contravenționale imputate);
 - Suma amenzilor aplicate în temeiul deciziilor de sancționare adoptate pe marginea proceselor-verbale contravenționale întocmite de agentul constator al CNI; suma amenzilor executate în temeiul deciziilor de sancționare adoptate pe marginea proceselor-verbale contravenționale întocmite de agentul constator al CNI;
 - Numărul de sesizări depuse instanțelor judecătorești de către CNI în vederea anulării actului administrativ emis/adoptat, actului juridic încheiat sau deciziei luate cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese (cu specificarea finalității cazurilor); numărul de sesizări depuse organelor competente de către CNI în vederea atragerii la răspundere disciplinară (cu specificarea finalității cazurilor); numărul de sesizări depuse organelor competente de către CNI în vederea încetării mandatului (cu specificarea finalității cazurilor);
 - Numărul de acțiuni intentate împotriva CNI în instanțele judecătorești (cu specificarea finalității cazurilor).

III.5. Răspunsurile ANI (CNI)

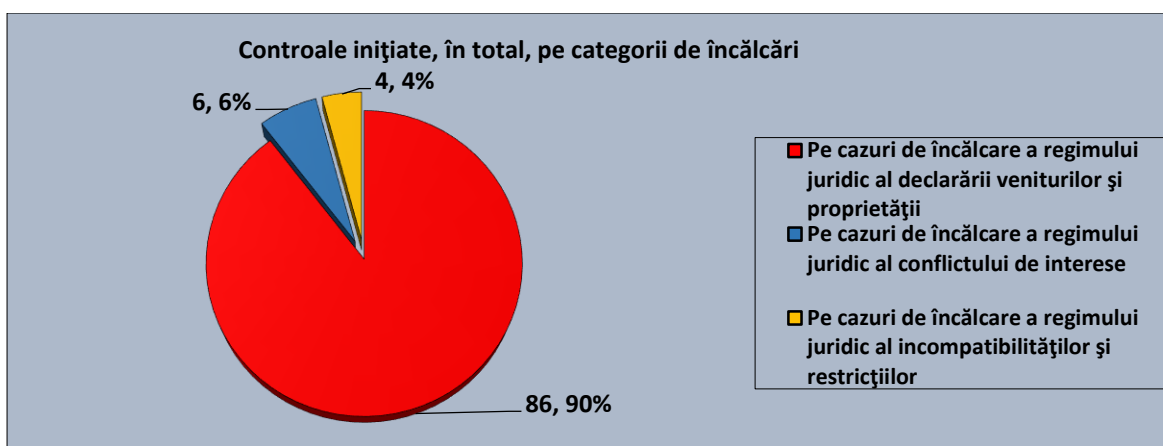
În perioada monitorizată, în privința reprezentanților sistemului judecătoresc, au fost inițiate, în total, **96 de controale, din care 25 de controale au fost inițiate la sesizarea persoanelor fizice și juridice, 71 de controale fiind inițiate din oficiu.**

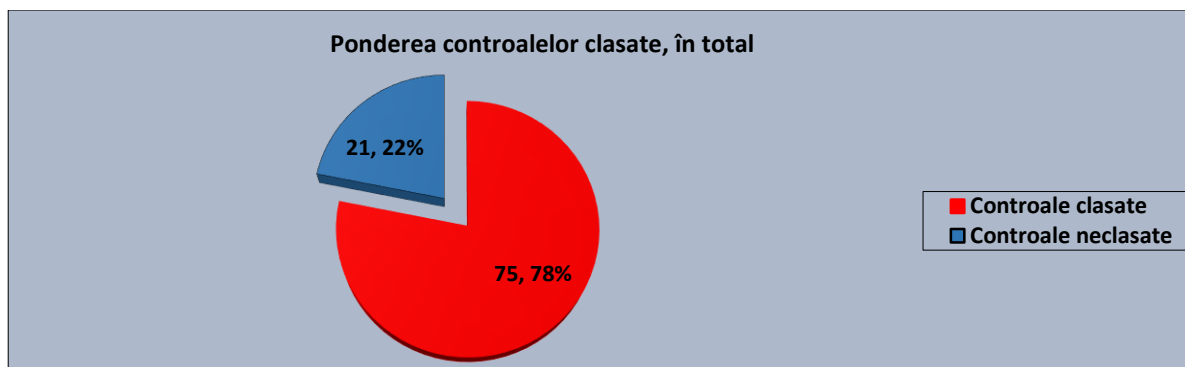
Din cele 96 de controale inițiate în perioada monitorizată, 20 de controale au fost inițiate în anul 2013, 40 - în anul 2014; 4 - în anul 2015, 32 - în anul 2016.

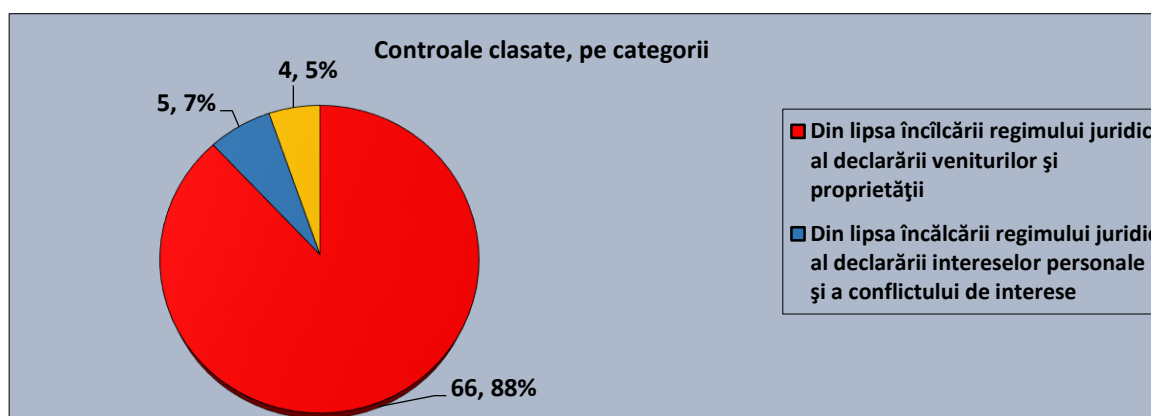
Din totalul controalelor inițiate în perioada monitorizată, 86 de controale au fost inițiate pe cazuri de încălcare a regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății, 6 – pe cazuri de încălcare a regimului juridic al conflictului de interese, 4 – pe cazuri de încălcare a regimului juridic al incompatibilităților și restricțiilor.

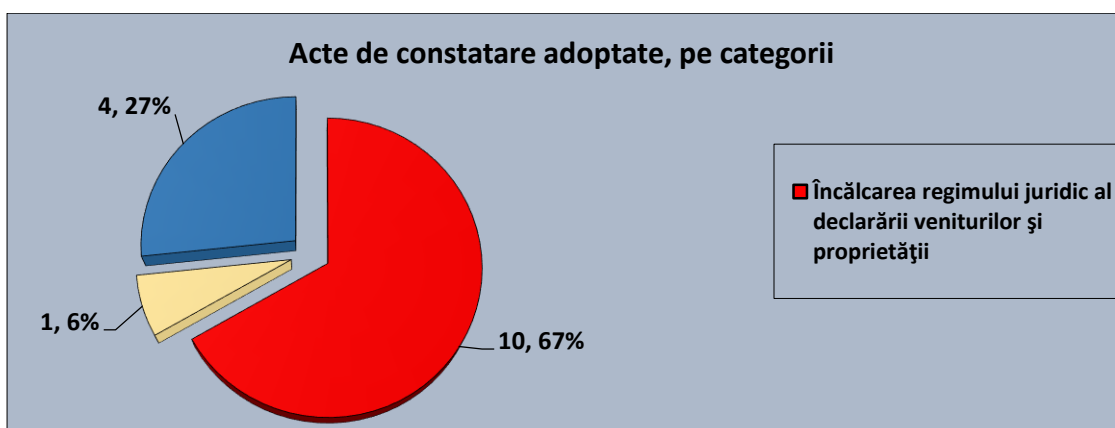
Din cele 96 de controale inițiate, 75 de controale au fost clasate.

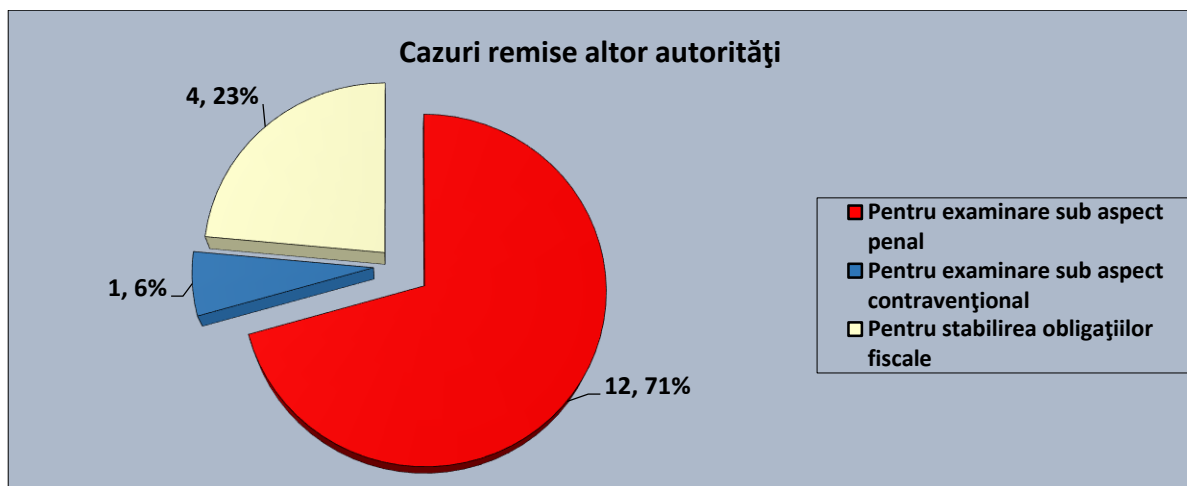
Din totalul controalelor clasate, 66 au fost clasate din lipsa încălcării regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății, 5 – din lipsa încălcării regimului juridic al declarării intereselor personale și a conflictului de interese, 4 – din lipsa încălcării regimului juridic al incompatibilităților și restricțiilor.

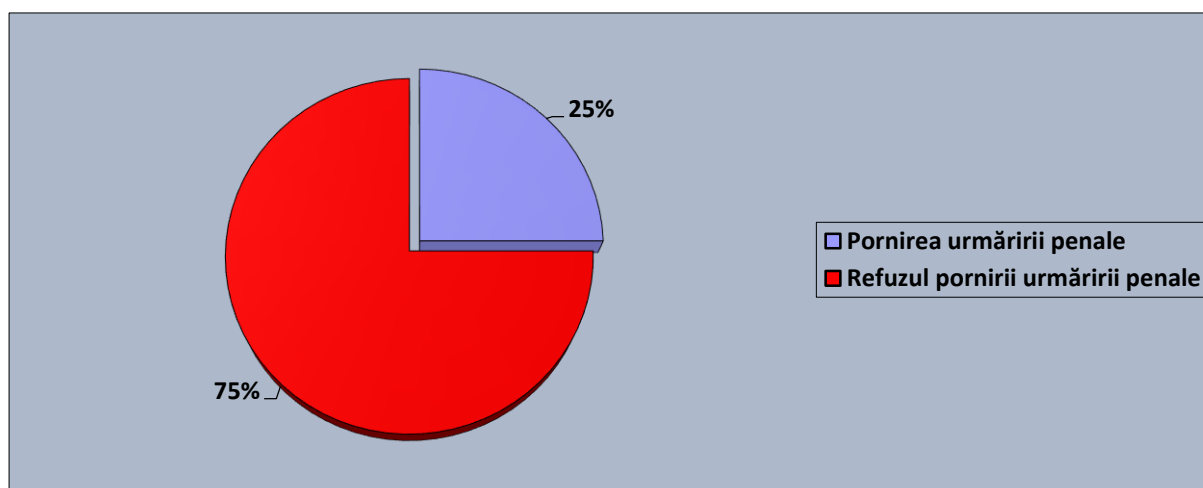
În perioada monitorizată, au fost adoptate: 10 acte de constatare a regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății; 1 act de constatare a încălcării regimului juridic al conflictului de interese; 4 acte de constatare a încălcării regimului juridic al incompatibilităților și restricțiilor, în total 15 acte de constatare.

În perioada de referință, 17 cazuri au fost remise pentru examinare altor autorități, și anume: pentru examinare sub aspect penal (Fals în declarații, art. 352¹ din Codul penal al RM) – 12 cazuri; pentru examinare sub aspect contravențional (Neexecutarea solicitărilor CNI, art. 319¹ din Codul contravențional al RM) – 1 caz; pentru stabilirea obligațiilor fiscale – 4 cazuri.

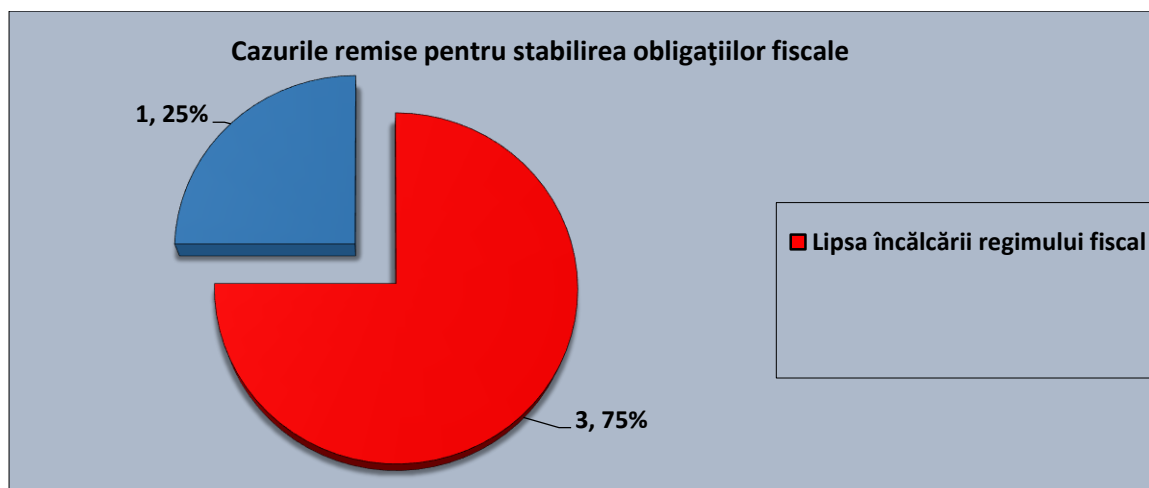
În cele **12 cazuri remise pentru examinare sub aspect penal**, în **3 cazuri a fost pornită** urmărirea penală, în **9 cazuri fiind refuzată** pornirea urmăririi penale.

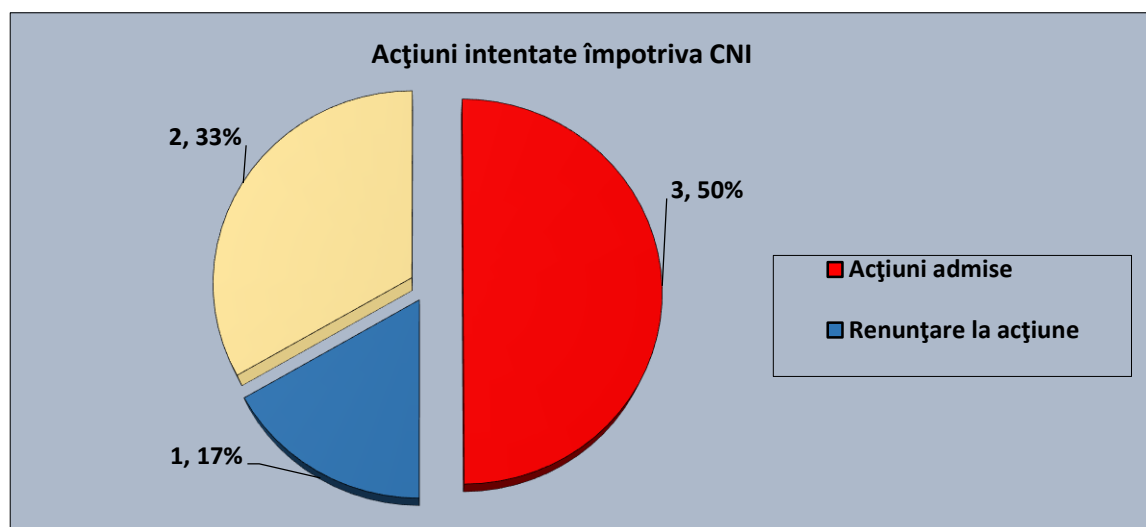
În **toate cele 3 cazuri**, referitor la care s-a decis pornirea urmăririi penale, cauzele penale au fost ulterior **clasate**.

În ce privește cazul remis pentru examinare sub aspect **contravențional**, a fost aplicată **amendă în mărime de 1 500 lei**.

Din cele **4 cazuri remise pentru stabilirea obligațiilor fiscale**, în **3** cazuri s-a constatat **lipsa încălcării regimului fiscal**, în **1** caz fiind constatată **expirarea termenului de prescripție** pentru determinarea obligațiilor fiscale.

În perioada monitorizată, aferent controalelor efectuate, împotriva CNI au fost intentate 6 acțiuni în instanțele judecătorești, din care, în 3 cazuri au fost admise acțiunile, în 1 caz – s-a renunțat de la acțiune, în 2 cauze – acțiunile sunt în proces de examinare.

III.6. Sursele alternative de monitorizare

Nu au fost identificate surse alternative, care ar oferi, generalizat și cuprinzător, date statistice comparabile cu cele monitorizate.

Buna parte a surselor fac referințe la cazuri individuale (spețe), care denotă probleme legate de instrumentul monitorizat. Ne referim, în mod special, la investigațiile jurnalistice, acestea vizând un număr important de judecători. Cu titlu de exemplu, portalul www.moldovacurata.ro a abordat cazurile mai multor magistrați, inclusiv: Ala Cobâneau, Alexandru Gafton, Alexandru Gheorghieș, Borislav Babenco, Corina Ursachi, Domnica Manole, Dorin Dolghieru, Dumitru Gherasim, Dumitru Mardari, Ghenadie Eni, Ion Muruianu, Ion Pleșca, Lilia Țurcan, Mariana Pitic,

Mihail Macar, Oleg Melniciuc, Petru Triboi, Petru Vacula, Radu Țurcanu , Sergiu Arnăuț, Sergiu Namașco, Sergiu Osoianu, Tamara Chișcă-Doneva, Tudor Berdilă, Veaceslav Panfilii, Veronica Cupcea, Vladimir Timofti, Vladislav Clima, Victor Orândaș. La unele din spețe vom reveni în Raportul de evaluare final, acestea neputând fi analizate fără referințele de rigoare la deficiențele cadrului normativ conex.

III.7. Constatări preliminare privind gradul de punere în aplicare a procedurii de declarare a averilor și intereselor

În opinia noastră, **instrumentul este aplicat, însă nu în măsura potrivită**. Autoritățile nu reușesc a fi eficiente în aplicare, drept dovadă servind: ponderea esențială a controalelor clasate; lipsa vreunei finalități pe buna parte a cazurilor; ponderea esențială a acțiunilor admise împotriva CNI. Referitor la eventualele cauze ale eșecurilor, dar și referitor la soluțiile de depășire a deficiențelor, inclusiv a celor remarcate de ANI, ne vom expune după analiza și evaluarea cadrului normativ conex, în Raportul de evaluare final.

IV. TESTAREA INTEGRITĂȚII PROFESIONALE. DECLARAREA INFLUENȚELOR NEPOTRIVITE

IV.1. Cadrul normativ relevant/temeiul legal

Testarea integrității profesionale a fost introdusă prin **Legea nr.325 din 23.12.2013 privind testarea integrității profesionale** și urma a fi aplicată în scopul: asigurării integrității profesionale, al prevenirii și combaterii corupției în cadrul entităților publice; verificării modului de respectare de către agenții publici a obligațiilor și atribuțiilor de serviciu, precum și a regulilor de conduită; identificării, evaluării și înlăturării vulnerabilităților și a riscurilor care ar putea determina sau favoriza actele de corupție, actele conexe corupției sau faptele de comportament corupțional; neadmiterii unor influențe necorespunzătoare în exercitarea obligațiilor sau atribuțiilor de serviciu ale agenților publici. În accepțiunea Legii 325/2013, **test de integritate profesională** este crearea și aplicarea de către testor a unor situații virtuale, simulate, similare celor din activitatea de serviciu, materializate prin operațiuni disimulate, condiționate de activitatea și comportamentul agentului public testat, în vederea urmăririi pasive și stabilirii reacției și a conduitei agentului public testat.

Aplicarea acestei legi a fost una contestată și controversată, inclusiv din perspectiva dacă sunt sau nu judecătorii subiecți ai Legii, astfel încât urmare a sesizării Curții Constituționale și adoptării hotărârii nr. 7 din 2015, a apărut necesitatea reconceptualizării acesteia. Astfel, în 2016, Legea 325/2013 a fost modificată și reeditată, prin redimensionarea acesteia de la testarea integrității profesionale la evaluarea integrității instituționale, testarea integrității fiind prevăzută ca o etapă distinctă a evaluării integrității instituționale. Actualmente în accepțiunea Legii privind evaluarea integrității instituționale, **evaluarea integrității instituționale** constituie procesul de identificare a riscurilor de corupție în cadrul entității publice cu ajutorul metodelor analitice și practice (testarea integrității profesionale), de descriere a factorilor care determină riscurile identificate și consecințele acestora, precum și de oferire a recomandărilor pentru diminuarea lor.

Regulamentul cu privire la evidența cazurilor de influență necorespunzătoare în Consiliul Superior al Magistraturii, adoptat prin Hotărârea CSM nr.964/31 din 02.12.2014² stabilește procedura de comunicare și evidență a influențelor necorespunzătoare exercitate asupra angajaților din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii și instanțelor judecătorești, modul de completare și gestionare a registrului pentru denunțarea influențelor necorespunzătoare.

IV.2. Autoritatea care administrează instrumentarul

Centrul Național Anticorupție: inițiază evaluarea integrității instituționale, testarea integrității profesionale fiind parte/etapă a acestei evaluări.

Consiliul Superior al Magistraturii: aprobă acte normative întru executarea prevederilor legislației din domeniul organizării și funcționării sistemului judecătoresc; asigură climatul de integritate instituțională, prin aplicarea politicilor anticorupție naționale și sectoriale, precum și a cerințelor specifice de integritate profesională pentru activitatea agenților publici în cadrul CSM;

² http://www.csm.md/files/Acte_normative/evidenta_cazurilor_influenta.pdf

Instanțele judecătorești: asigură climatul de integritate instituțională, prin aplicarea politicilor anticorupție naționale și sectoriale, precum și a cerințelor specifice de integritate profesională pentru activitatea agenților publici în cadrul instanțelor judecătorești.

IV.3. Perioada supusă monitorizării

Monitorizarea implementării instituției testării integrității și a declarării influențelor nepotrivite acoperă perioada **2014 –2016**³.

IV.4. Subiectele supuse monitorizării

Cît privește testarea integrității profesionale și declararea influențelor nepotrivite au fost formulate un șir de întrebări CNA și CSM.

CNA a fost solicitat să răspundă (a se vedea și **Chestionarul B** din anexa la acest raport) la un set de întrebări privind: numărul denunțurilor despre influența necorespunzătoare exercitată asupra președintelui Consiliului Superior al Magistraturii/ instanței judecătorești sau exercitată de către acesta sau de către un angajat din cadrul instituției ierarhic superioare; dacă CNA a inițiat teste de integritate în privința membrilor CSM și a judecătorilor instanțelor judecătorești sub imperiul Legii nr. 325 din 23.12.2013 privind testarea integrității profesionale; dacă CNA a inițiat evaluarea integrității instituționale a CSM și a instanțelor judecătorești în baza Legii nr. 325 din 23.12.2013 (versiune a Legii revizuită și reconceptualizată în anul 2016).

CSM urma să răspundă la întrebări (a se vedea detalii în **Chestionarul C** din anexa Raportului) privind adoptarea actelor normative, care au derivat din adoptarea Legii 325/2013; instituirea registrelor prevăzute de aceeași Lege 325/2013; numărul denunțurilor privind exercitarea influențelor necorespunzătoare în cadrul instituției și instanțele judecătorești; desemnarea în instanțele de judecată a subdiviziunilor specializate: existența în cadrul instanțelor judecătorești a registrelor de evidență a cazurilor de influență necorespunzătoare de către subdiviziunea specializată; numărul denunțurilor care să fi conținut informații care denotă existența elementelor constitutive ale unei infracțiuni etc.

IV.5. Răspunsurile autorităților

Potrivit răspunsului **CNA** în perioada 2014-2016, Direcția testarea integrității a recepționat 12 denunțuri de la judecători și angajații judecătorilor de diferit nivel.

		2014	2015	2016
1.	Influența necorespunzătoare	2	4	0
2.	Corupere activă	4	2	0

În partea ce ține de aplicarea testelor de integritate profesională în privința CSM și a instanțelor judecătorești, CNA a sugerat consultarea Anexei D a raportului cu privire la implementarea Legii nr.325/23.12.2013 pînă la data de 16.04.2015, publicat pe pagina web oficială a Centrului.

În ceea ce privește inițierea evaluării integrității instituționale, la 6 ianuarie 2017 în Monitorul Oficial nr.2-8 a fost publicat Regulamentul cu privire la selectarea și desemnarea judecătorilor

³ Legea nr.325 din 23.12.2013 cu privire la testarea integrității profesionale a fost publicată în Monitorul Oficial nr.35-41/73 din 14 februarie 2014

specializați în controlul judiciar asupra activității de testare a integrității profesionale. În conformitate cu p.21 din regulamentul enunțat, **CSM urmează să inițieze procedura de selectare și desemnare a judecătorilor specializați în termen de 30 de zile de la data publicării regulamentului (06.02.2017).**

În temeiul art.18 alin.6 din Legea privind testarea integrității instituționale, versiunea depersonalizată a raportului privind rezultatele evaluării integrității instituționale este făcută publică pe pagina WEB oficială a instituției care evaluează integritatea instituțională, concomitent cu transmiterea versiunii complete a raportului instituției evaluate.

Totodată, art.18 alin. 2 din aceeași Lege prevede că **forțele, mijloacele, sursele, metodele și planurile de activitate ale Centrului sunt informații cu accesibilitate limitată.**

Informația despre rezultatele testelor care vor fi eventual planificate în privința magistraților vor putea fi accesate concomitent cu publicarea raportului privind rezultatele evaluării instituționale, în condițiile art.18 din Legea privind testarea integrității instituționale.

În răspunsul **CSM** s-a menționat că *printr-un act administrativ Președintele CSM a desemnat persoana responsabilă din subdiviziunea specializată, așa cum prevede pct. 6 din Regulamentul cu privire la evidența cazurilor de influență necorespunzătoare în Consiliul Superior al Magistraturii.*

În cadrul CSM există registru de evidență a cazurilor de influență necorespunzătoare asupra angajaților CSM și registru de evidență a cazurilor de influență necorespunzătoare asupra judecătorilor instanțelor judecătorești. Colaboratorii CSM nu au depus careva denunțuri de influență necorespunzătoare și nu au existat situații în care subdiviziunea specializată să fi refuzat înregistrarea denunțului sau în care angajatul CSM să se fi adresat direct conducătorului instituției pentru a înregistra influența necorespunzătoare în registrul respectiv.

Întru executarea prevederilor Regulamentului cu privire la evidența cazurilor de influență necorespunzătoare în instanțele judecătorești, aprobat prin Hotărîrea CSM nr. 964/31 din 02.12.2014, prin acte administrative ale președinților de instanțe, au fost desemnate persoanele responsabile, în vederea înregistrării cazurilor de influență necorespunzătoare.

În toate instanțele judecătorești din Republica Moldova este implementat registrul de evidență a cazurilor de influență necorespunzătoare.

Au fost depuse **denunțuri privind influența necorespunzătoare** asupra judecătorilor la:

- **Judecătoria Bălți – 1,**
- **Judecătoria Florești – 1,**
- **Judecătoria Căușeni – 7 (7 denunțuri privind influența necorespunzătoare asupra judecătorilor au fost transmise de către Judecătoria Căușeni la CNA, SIS, IP Căușeni).**

Nu au existat situații în care persoana responsabilă să fi refuzat înregistrarea denunțului. Denunțuri depuse în subdiviziunile specializate a instanțelor judecătorești care să fi conținut informații ce denotă existența elementelor constitutive ale unei infracțiuni nu au fost.

IV.6. Sursele alternative de monitorizare

Pentru a configura tabloul real al implementării declarării cadourilor au fost utilizate următoarele surse alternative de monitorizare:

- **Mass-media:**

Potrivit mass media⁴, la sfârșitul lunii februarie, CSM a desemnat, judecătorii specializați în controlul judiciar asupra testării integrității profesionale. În lista judecătorilor care, printre altele, vor decide dacă o instituție va putea fi testată sau nu de CNA, au fost incluși mai mulți magistrați cu probleme de integritate, vizați anterior în investigații jurnalistice.

- **surse oficiale:**

Raportul CNA cu privire la implementarea Legii nr.325/23.12.2013 pînă la data de 14.02.2015⁵ și materialele proiectului Legii privind modificarea și completarea unor acte legislative, înregistrat în Parlament cu nr.434 din 03.11.2015

Constatările raportului CNA cu privire la implementarea Legii nr.325/23.12.2013 pînă la data de 14.02.2015 se referă la versiunea inițială a Legii nr.325 din 23.12.2013. „Art.22 alin.(1) al Legii 325/2013 prevede obligația entităților publice ce cad sub incidența legii de a informa, contra semnătură, agenții publici despre posibilitatea aplicării testelor de integritate profesională. La rîndul său, CNA, în virtutea alin.(3) al aceluiași articol, urma să verifice, pînă la data punerii în aplicare a legii, informarea agenților publici de către angajatori, precum și modul de ținerea registrelor de denunțare a influențelor necorespunzătoare, acordîndu-le, în caz de necesitate, suport metodologic [...] Pentru a-și onora obligațiile legale, CNA a demarat activitățile de verificare a informării agenților publici de către angajatori, existența registrelor, precum și necesitatea acordării suportului metodologic chiar din ziua publicării Legii 325/2013 în Monitorul Oficial al RM, la 14 februarie 2014. Așa fiind, CNA a expediatinstanțelor de judecată de toate nivelele și Consiliului Superior al Magistraturii - 53 scrisori.[...] În pofida termenului de 20 aprilie 2014 fixat pentru prezentarea informației despre avizarea agenților publici și existența registrelor în cadrul entităților publice, o bună parte dintre aceștia (cca 1/4) nu au oferit informația solicitată nici pînă în momentul în care a început activitatea de testare a integrității profesionale în luna august 2014. În legătură cu acest fapt, în toamna 2014 CNA a transmis repetat un șir de scrisori către entitățile publice care nu au răspuns la prima scrisoare de verificare transmisă de CNA [...] Astfel, în prezent, **rata răspunsurilor constituie aproximativ 89%**, majoritatea răspunsurilor care lipsesc fiind din cadrul autorităților publice locale de nivelul I și judecătorii⁶[...] .CNA a dezvoltat un curs de instruire axat pe standardele de integritate profesională, cărora trebuie să se conformeze agenții publici pentru a putea obține rezultate pozitive la testele de integritate. Astfel, CNA a dat curs tuturor solicitărilor de instruire, organizînd în total **472 instruirii** la tema „Integritatea funcționarului public, prevederile Legii 325 privind testarea integrității profesionale [...] Analizînd **subiecții care au depus denunțuri în anul 2014**, atunci constatăm că cele mai multe denunțuri înregistrate la CNA au fost depuse de către angajații următoarelor entități publice: instanțelor judecătorești – 6 [...] .

⁴ <https://anticoruptie.md/ro/stiri/judecatori-cu-probleme-de-integritate-printre-magistratii-specializati-in-controlul-judiciar-asupra-testarii-integritatii-profesionale-desemnati-de-csm>

⁵ Legea nr.325 din 23.12.2013 cu privire la testarea integrității profesionale

⁶ Potrivit CNA, în Lista entităților publice restanțiere în transmiterea datelor despre informarea agenților publici figurează: Judecătoria Ciadîr-Lunga, Cahul, Comrat, Dubăsari, Fălești, Grigoriopol, Slobozia, Soroca

Potrivit raportului CNA, 5 din 6 denunțatori din cadrul instanțelor de judecată au fost judecători. Instanțele de la care s-au depus denunțuri au fost: Curtea Supremă de Justiție (angajat al cancelariei), judecătoriile din Leova, Strășeni, Anenii-Noi, Cahul, Rezina. În anul 2015 încă doi judecători (sect. Botanica și Rezina) au denunțat acte de corupție.

IV.7. Constatări preliminare privind aplicarea testării integrității profesionale și declararea influențelor nepotrivite

Potrivit CSM au fost depuse denunțuri privind influența necorespunzătoare asupra judecătorilor la Judecătoria Bălți – 1, Judecătoria Florești – 1, Judecătoria Căușeni – 7 (7 denunțuri privind influența necorespunzătoare asupra judecătorilor au fost transmise de către Judecătoria Căușeni la CNA, SIS, IP Căușeni).

Potrivit CNA, în 2014 și în 2015 au fost depuse câte 6 denunțuri de la judecători și angajații judecătoriilor de diferit nivel. În 2016 nu au fost înregistrate denunțuri. Potrivit raportului CNA, în 2014, 5 din 6 denunțatori din cadrul instanțelor de judecată au fost judecători. Instanțele de la care s-au depus denunțuri au fost: Curtea Supremă de Justiție (angajat al cancelariei), judecătoriile din Leova, Strășeni, Anenii-Noi, Cahul, Rezina. În anul 2015 încă doi judecători (sect. Botanica și Rezina) au denunțat acte de corupție.

CSM a aprobat Regulamentul cu privire la selectarea și desemnarea judecătorilor specializați în controlul judiciar asupra activității de testare a integrității profesionale și a desemnat judecătorii specializați în controlul judiciar asupra testării integrității profesionale, integritatea unora din ei fiind contestată de mass-media.

Având în vedere specificul regimului juridic al activității judecătorilor și ținând cont de faptul că **CNA a evitat să răspundă la întrebarea privind inițierea de către CNA a testelor de integritate în privința CSM și a instanțelor judecătorești** sub imperiul Legii nr.325 din 23.12.2013 privind testarea integrității profesionale, cel mai probabil, teste de integritate nu au fost inițiate în privința judecătorilor sau CSM.

Având în vedere numărul denunțurilor în perioada anilor 2014-2015 și inexistența acestora pe parcursul anului 2016, Legea nr.325 din 23.12.2013 privind testarea integrității profesionale a avut un impact pozitiv asupra declarării influențelor nepotrivite în sistemul judecătoresc.

V. DECLARAREA COMUNICĂRII INTERZISE

V.1. Cadrul normativ relevant/temeiul legal

Instituirea declarării comunicării interzise este în concordanță cu măsurile de ordin legislativ prevăzute în **Pilonul IV „Integritatea actorilor justiției”** din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției: **4.1.4. Reglementarea clară a comportamentului judecătorilor, procurorilor, ofițerilor de urmărire penală, avocaților și executorilor judecătorești în raport cu alte persoane în scopul combaterii actelor de corupție; crearea unui mecanism de asigurare a comportamentului integru;** **4.1.5. Elaborarea și aplicarea unor instrumente eficiente de prevenire a imixtiunii în activitatea de înfăptuire a justiției, precum și de prevenire a comportamentului corupțional al actorilor din sectorul justiției.**

Declararea comunicării interzise a fost instituită în calitate de instrument anticorupție prin **adoptarea la 23.12.2013 a unei Legi pentru modificarea și completarea unor acte legislative**⁷, care, printre altele, prevedea modificarea și/sau completarea Legii cu privire la statutul judecătorului și a Legii cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii. În nota informativă la proiectul de lege s-a arătat, că noul instrumentar normativ va contribui la excluderea oricăror influențe nepotrivite asupra judecătorilor și a imixtiunii în actul de justiție, iar scopul stabilirii interdicției comunicării constituie asigurarea respectării rigorilor și principiilor de imparțialitate impuse activității de înfăptuire a justiției⁸.

Art. 8 Incompatibilități și interdicții din Legea nr.544 din 20.07.95 cu privire la statutul judecătorului⁹ stabilește că (3¹) *Este interzisă comunicarea judecătorilor cu participanții la proces sau cu alte persoane, inclusiv cu persoane cu funcții de demnitate publică, dacă o astfel de comunicare este legată de dosarul aflat în procedura judecătorului și are loc în alt mod decât cel prevăzut de regulile de procedură. Comunicarea este interzisă din momentul de înregistrare a dosarului în instanța de judecată și pînă la emiterea hotărîrii irevocabile privind dosarul. Orice comunicare în afara ședințelor de judecată se face în scris și se anexează obligatoriu la dosar, iar* **Art. 15. Obligațiile judecătorilor din aceeași lege** prevede că (2) *În cazul în care a fost admisă comunicarea sau tentativa de comunicare interzisă a unui participant la proces sau a altor persoane, inclusiv a persoanelor cu funcții de demnitate publică, cu judecătorul în circumstanțele prevăzute la art.8 alin.(3¹), judecătorul este obligat să informeze în scris, în aceeași zi, Consiliul Superior al Magistraturii despre producerea acestui fapt*¹⁰.

⁷ Legea cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, înregistrată în Parlament cu nr.425 pe data de 29.10.2013 prevedea modificarea și/sau completarea următoarelor acte legislative: Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, Legii nr. 947-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, Codului penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002, Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003, Legii nr. 269-XVI din 12 decembrie 2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf), Legii nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, Legii nr. 59 din 29 martie 2012 privind activitatea specială de investigații

⁸ Comentariul la principiul Imparțialității, așa cum este definit în Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară, se arată că «Principiul imparțialității interzice în general comunicările cu caracter privat dintre judecător și orice parte la proces, reprezentanți legali ai acestora, martori sau jurați. Dacă instanța primește o asemenea comunicare privată, este important să se asigure că celelalte părți interesate sunt informate în mod complet și prompt și că comunicarea este consemnată în mod corespunzător în evidențele instanței».

⁹ Art.8 și 15 completate prin Legea nr.326 din 23.12.2013, în vigoare din 25.02.2014

¹⁰ Potrivit notei informative la proiectul de Lege, prin care s-a promovat instituirea declarării comunicării interzise în calitate de instrument, prevederile din articolele 8 și 15 „vizează detalierea interdicției de exercitare a influențelor necuvenite asupra judecătorilor în procesul de înfăptuire a justiției prin interzicerea oricăror comunicări în afara sălii de judecată a judecătorului cu alte persoane, inclusiv de demnitate publică, în cazul în care această comunicare are ca obiect un dosar aflat în procedura judecătorului și este de natură să afecteze imparțialitatea lor, implicând credibilitatea sistemului judecătoresc în fața justițiabililor”.

Articolul 22¹. *Examinarea informațiilor privind comunicarea interzisă cu judecătorii din Legea nr.947 din 19.07.96 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii* prevede că (1) *Informațiile privind comunicarea interzisă dintre un judecător cu un participant la proces sau cu alte persoane, inclusiv cu persoane cu funcții de demnitate publică, prezentate în condițiile stabilite la art.15 alin.(2) din Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, precum și informațiile despre comunicarea interzisă prezentate de alte persoane interesate se examinează în cel mult 15 zile de la data înregistrării lor în Consiliul Superior al Magistraturii.* (2) *După examinarea informațiilor, Consiliul Superior al Magistraturii decide privind:*

a) *transmiterea informației la adresa Procuraturii Generale în cazul în care sunt prezente elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute la art.303 din Codul penal sau ale contravenției prevăzute la art.317 alin.(2) din Codul contravențional;*

b) *informarea conducerii autorității sau a organelor de autoadministrare competente în cadrul cărora activează persoanele care au admis comunicarea interzisă cu judecătorul;*

c) *remiterea materialelor, conform procedurii stabilite de lege, pentru pornirea urmăririi disciplinare împotriva judecătorului în cazul în care acesta a admis comunicarea interzisă sau nu a informat în modul stabilit Consiliul Superior al Magistraturii despre comunicarea interzisă sau despre tentativa de comunicare interzisă.*

Această normă dezvoltă prevederile din art.8 și 15 din Legea cu privire la statutul judecătorului și reglementează acțiunile CSM, în cazul în care a fost informat despre comunicare sau tentative de comunicare interzisă cu judecătorii.

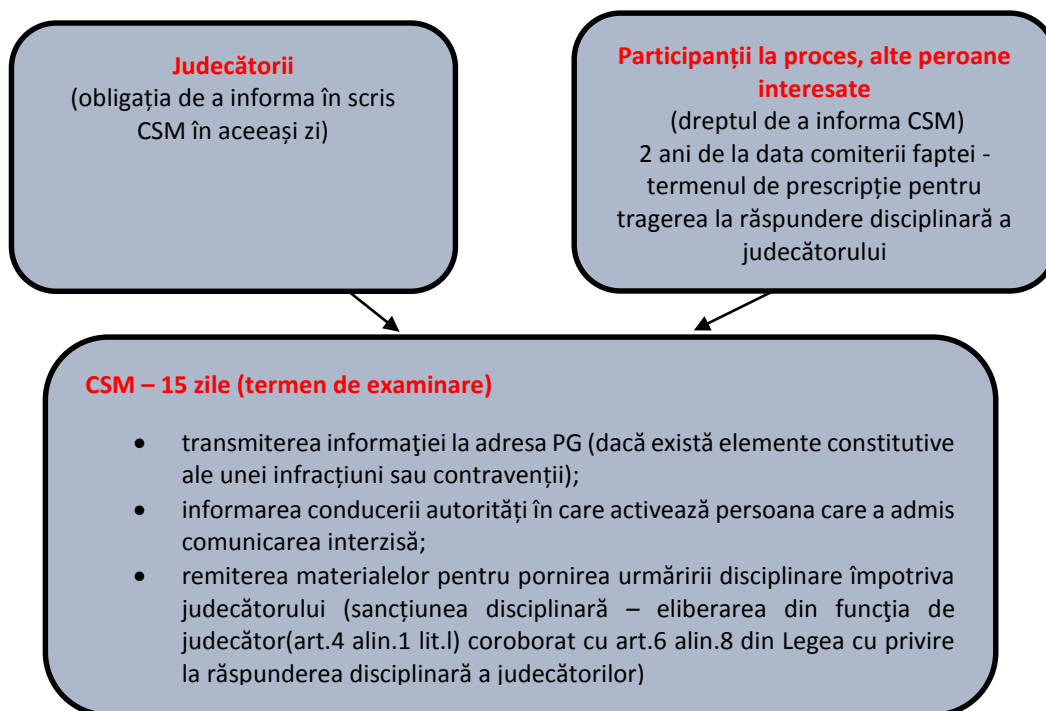
Legea nr.178 din 25.07.2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor include comunicarea judecătorilor cu participanții la proces sau cu alte persoane în lista abaterilor disciplinare, deoarece această comunicare încalcă prevederile referitoare la incompatibilități și interdicții, iar termenul de prescripție a faptelor judecătorului este de 2 ani de la data comiterii abaterii disciplinare. **Sanctiunea prevăzută** de Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor pentru încălcarea incompatibilităților și interdicțiilor, începînd cu august 2016, **este – eliberarea din funcția de judecător**. Pînă la completarea art.6 din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor cu un nou alineat (8), puteau fi aplicate și alte sancțiuni prevăzute de alin.(1) din art.6.

Regulile de conduită a justițiabililor și a altor persoane în instanța judecătorească au fost aprobate prin Hotărîrea CSM nr.504/17 din 03.06.2014¹¹, care stabilește că adoptarea acestor Reguli și informarea publicului prin afișarea Regulilor pe panourile informative din sediul instanțelor judecătorești va conduce la o mai bună desfășurare a proceselor și a altor activități a instanțelor în raport cu justițiabilii. Regulile respective instituite interdicția de *”comunicare a participanților la proces cu judecătorul, dacă o astfel de comunicare este legată de dosarul aflat în procedură și comunicare are loc în alt mod decît cel prevăzut de regulile de procedură”*, iar în cazul în care persoana încalcă normele prevăzute de prezentul regulament, judecătorul sau angajații instanței judecătorești avertizează persoana și recomandă comportamentul potrivit. În cazul neconformării persoanei cu recomandarea primită, acesteia îi poate fi interzis accesul în instanță sau sala de judecată, ori poate fi îndepărtată din instanță sau sala de judecată.

¹¹ http://www.csm.md/files/Acte_normative/Reguli_de_conduita_-rom.pdf

V.2. Autoritatea care administrează instrumentarul

După cum rezultă din Legea cu privire la statutul judecătorului și Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, declararea comunicării interzise este administrată de **Consiliul Superior al Magistraturii**, judecătorilor și justițiabililor revenindu-le un rol activ în punerea în aplicare efectivă a acestui instrument de prevenire a corupției.

V.3. Perioada supusă monitorizării

Deși declararea comunicării interzise, în calitate de instrument anticorupție, a fost pusă în aplicare **începând cu februarie 2014**, totuși monitorizarea a fost extinsă și pentru perioada anterioară anului 2014, ținând cont de faptul că unicele denunțuri privind comunicarea interzisă, care au putut fi identificate sunt cele din spațiul public și datează **cu 2008 și respectiv 2011**.

V.4. Subiectele supuse monitorizării

Cît privește declararea comunicării interzise, de la CSM (a se vedea și **Chestionarul C** din anexa raportului) a fost solicitată următoarea informație: „Au fost înregistrate la CSM informații privind comunicarea interzisă dintre un judecător cu un participant la proces sau cu alte persoane ? În caz afirmativ, Vă rugăm să indicați numărul acestora și decizia CSM în legătură cu examinarea informațiilor respective.”

V.5. Răspunsurile autorităților

Cît privește declararea comunicării interzise, **CSM** a prezentat următorul răspuns:

„Prin Hotărîrea CSM nr.351/14 din 15.11.2007 s-a interzis accesul părților și a reprezentanților acestora în birourile judecătorilor în afara ședințelor de judecată. Totodată se mai atestă existența unor petiții/sesizări parvenite de la persoane fizice și juridice care invocă accesul părților, participanților la proces și/sau reprezentanților acestora, în birourile judecătorilor din instanțele judecătorești în afara ședințelor de judecată. Acestea fiind examinate de către

Inspekția judiciară prin prisma prevederilor Legii cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor. Urmare a examinării sesizărilor prin prisma celor menționate, faptele expuse în sesizări, nu au întrunit condițiile și au făcut parte din lista abaterilor disciplinare, prevăzute de art.4 al.1 din Legea cu privire la răspunderea disciplinară, de aceea sesizările au fost declarate ca vădit neîntemeiate.”

V.6. Sursele alternative de monitorizare

Pentru a configura tabloul real al implementării declarării comunicării interzise au fost utilizate următoarele surse alternative de monitorizare:

- informația din mass media
- Informația conținută în baza de date www.magistrat.md
- Informația de pe www.csm.md

Astfel, potrivit informației din mass media au putut fi identificate 2 cazuri de denunțare publică a comunicării interzise:

A. În vara anului 2008 un judecător al Curții de Apel a fost surprins de un jurnalist de la un post TV în timp ce discuta cu președintele Consiliului Municipal, Eduard Mușuc și-i dădea sfaturi acestuia cu privire la un proces în care politicianul era implicat. În 2009 Consiliul Superior al Magistraturii a stabilit că a fost încălcat Codul de etică, iar judecătorului i-a fost aplicată o avertizare. Fostul Președinte al CSM a oferit următoarele comentarii "A greșit normele de etică, care pot să provoace suspiciuni din partea altor persoane, societății, privitor la faptul că a intrat în afara procesului una din părțile în proces".¹²

B. În februarie 2011 un blogger a denunțat public comportamentul unui judecător al Curții de apel Chișinău care, potrivit bloggerului, ar fi discutat cu partea opusă în afara ședinței de judecată, deoarece citația adresată bloggerului ar fi ajuns în mâna părții opuse, deși la acea dată n-a fost numită nici o ședință de judecată.¹³ În legătură cu acest caz, nu au putut fi identificate informații cu privire la reacția CSM.

V.7. Constatări preliminare privind gradul de punere în aplicare a restricției comunicării interzise

CSM, fără a prezenta informații cantitative, a recunoscut faptul că au existat petiții sau sesizări de la justițiabili, care au invocat accesul participanților la proces sau a altor persoane în biroul judecătorului în afara ședințelor de judecată, însă în urma examinării lor, s-a stabilit că acestea nu întrunesc condițiile alin.3¹ din art.8 (incompatibilități și interdicții) din Legea nr.544 din 20.07.95 cu privire la statutul judecătorului. Din răspunsul prezentat de CSM nu a fost clar, dacă judecătorilor li s-au aplicat sancțiuni pentru alte temeieri.

CSM nu a oferit date statistice privind numărul denunțurilor făcute de judecători despre comunicarea sau tentativa de comunicare cu participanții la proces sau cu alte persoane, deși potrivit surselor alternative de informare au existat asemenea situații.

¹² <http://protv.md/stiri/social/domnica-manole-a-fost-avertizata.html>

¹³ <https://traianvasilcau.wordpress.com/2011/02/07/sistem-corupt-cum-nu-s-a-mai-vazut-ce-am-scris-institutiilor-nationale-si-internationale/>

CSM a reacționat cel puțin (anterior, pînă la introducerea expresă în lege) la o informație publică privind comunicarea judecătorului cu participanții la proces, prin sancționarea judecătorului cu un avertisment.

Faptul că CSM nu a constatat nici o încălcare a prevederilor alin.3¹ din art.8 (incompatibilități și interdicții) din Legea nr.544 din 20.07.95 cu privire la statutul judecătorului, se datorează nu inexistenței acestora, în condițiile în care petiții de la cetățeni există, dar mai degrabă, solidarității profesionale, odată ce sancțiunea pentru încălcarea prevederilor referitoare la incompatibilități și interdicții constituie eliberarea din funcția de judecător.

VI. DECLARAREA CADOURILOR

VI.1. Cadrul normativ relevant/temeiul legal

Legea nr. 90 din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției instituie regulile generale privind regimul juridic al cadourilor¹⁴ stabilind că funcționarilor publici, persoanelor cu funcții de demnitate publică, personalului din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică și celui din autoritățile publice autonome sau de reglementare, concurenților electorali, persoanelor de încredere ale concurenților electorali, altor persoane prevăzute de legislație le este interzis să solicite sau să accepte cadouri, servicii, favoruri, invitații sau orice alt avantaj, destinate lor personal sau familiei lor, dacă oferirea sau acordarea acestora este legată, în mod direct sau indirect, de îndeplinirea atribuțiilor de serviciu. Dacă subiecților menționați li se propune un cadou, serviciu, favor, invitație sau orice alt avantaj necuvenit aceștia trebuie să anunțe imediat conducătorul lor ierarhic superior despre acest fapt și să ia măsurile necesare pentru a-și asigura protecția: a) să refuze cadoul, serviciul, favorul, invitația sau orice alt avantaj necuvenit; b) să se asigure cu martori, inclusiv dintre colegii de serviciu, după posibilitate; c) să înscrie detaliat aceste acțiuni într-un registru special, ținut de serviciul resurse umane din cadrul organizației publice sau instituției publice subordonate; d) să raporteze imediat această tentativă autorităților competente; e) să își desfășoare activitatea corespunzător, în special cea pentru care li s-a oferit cadoul, serviciul, favorul, invitația sau orice alt avantaj necuvenit.

Hotărârea Guvernului nr.134 din 22.02.2013 se referă la stabilirea valorii admise a cadourilor simbolice, a celor oferite din politețe sau cu prilejul anumitor acțiuni de protocol și aprobarea Regulamentului cu privire la evidența, evaluarea, păstrarea, utilizarea și răscumpărarea cadourilor simbolice, a celor oferite din politețe sau cu prilejul anumitor acțiuni de protocol

Legea nr.325/23.12.2013 privind evaluarea integrității instituționale stabilește la art. 5 prevederi privind **climatul de integritate instituțională** care trebuie asigurat prin aplicarea politicilor anticorupție naționale și sectoriale, **inclusiv respectarea regimului cadourilor**.

VI.2. Autoritatea care administrează instrumentarul

CNA: verifica modul de ținere a registrelor de evidență a cadourilor și, în caz de necesitate, acordă suport metodologic;

CSM: aprobă acte normative întru executarea prevederilor legislației din domeniul organizării și funcționării sistemului judecătoresc;

Instanțele judecătorești: prin act administrativ a președintelui, constituie Comisa de evidență și evaluare a cadourilor; țin Registrul de evidență a cadourilor.

VI.3. Perioada supusă monitorizării

Monitorizarea implementării instituției declarării cadourilor acoperă **perioada 2013 –2016**.

VI.4. Subiectele supuse monitorizării

¹⁴ Articolul 6¹ a fost introdus prin Legea nr.134 din 17.06.2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative

CSM urma să răspundă la întrebări (a se vedea **Chestionarul C** din anexa Raportului) privind existența la CSM și în cadrul instanțelor judecătorești a comisiei de evidență și evaluare a cadourilor, a Registrului de evidență a cadourilor; publicitatea registrelor de evidență a cadourilor; categoria și numărul cadourilor declarate etc.

VI.5. Răspunsurile autorităților

Potrivit răspunsului **CSM**, prin Ordinul Președintelui Consiliului Superior al Magistraturii nr.11 din 06.07.2016 a fost înființată Comisia de evidență și evaluare a cadourilor. În cadrul **CSM există Registrul de evidență a cadourilor**, care este ținut manual. Potrivit CSM, **registru de evidență a cadourilor nu este public, deoarece nu este înregistrat nici un cadou**, dar acesta poate fi prezentat la solicitare.

Totodată, **CSM a arătat, că în toate instanțele judecătorești din RM, prin acte administrative, au fost instituite comisiile de evidență și evaluare a cadourilor** și că tuturor colaboratorilor instanțelor judecătorești li s-a adus la cunoștință prevederile Hotărârii Guvernului nr.134 din 22 februarie 2013. **În toate instanțele judecătorești din RM există Registre de evidență a cadourilor**, care sunt ținute manual, iar **publicitatea acestora este asigurată prin prezentarea persoanelor interesate la solicitare**. Totodată, pe panourile informative sunt plasate extrasele din actele normative relevante. Potrivit răspunsului primit din partea CSM **în registrele respective a instanțelor judecătorești în perioada 2015-2016 au fost înregistrate în 3 cadouri**.

VI.6. Sursele alternative de monitorizare

Pentru a configura tabloul real al implementării declarării cadourilor au fost utilizate următoarele surse alternative de monitorizare:

- **mass-media**

În mass-media, regulat apar investigații jurnalistice¹⁵ privind averile și intereselor judecătorilor. Analiza declarațiilor de avere a mai multor judecători, a determinat jurnaliștii să se întrebe de ce este mare numărul judecătorilor, care beneficiază de donații și dacă aceste donații au vreo legătură cu activitatea profesională a judecătorilor.

- **portalul web a instanțelor naționale de judecată <http://www.instante.justice.md/>**

Paginile web a instanțelor de judecată, printre altele, conțin 2 compartimente, care ar putea găzdui Registrul de evidență a cadourilor: „Informații de interes public” și „Transparență”. Cu toate acestea, nici o pagină web a instanțelor de judecată nu a conține Registrul public de evidență a cadourilor.

- **Raportul CNA cu privire la implementarea Legii nr.325/23.12.2013 până la data de 14.02.2015¹⁶**

Constatările raportului CNA cu privire la implementarea Legii nr.325/23.12.2013 până la data de 14.02.2015 se referă la versiunea inițială a Legii nr.325 din 23.12.2013.

¹⁵ <https://anticoruptie.md/ro/investigatii/justitie/judecatori-cu-lipici-la-donatii>
<https://curaj.tv/reportaj/justitie/opinie-expert-judecatorii-trebuie-sa-refuze-orice-donatii/>
<http://www.ziarulnational.md/santierile-din-curtile-justitiei-ce-averi-au-agonisit-judecatorii-in-2015/>
<http://inprofunzime.protv.md/stiri/politic/ce-cumparaturi-au-facut-judecatorii-in-2015-zdg---1454381.html>

¹⁶ Legea nr.325 din 23.12.2013 cu privire la testarea integrității profesionale

„...CNA, în virtutea alin.(3) al aceluiași articol, urma să verifice, pînă la data punerii în aplicare a legii, modul de ținere a registrelor de evidență a cadourilor...”; „Pentru a-și onora obligațiile legale, CNA a demarat activitățile de verificare a existenței registrelor, chiar din ziua publicării Legii 325/2013 în Monitorul Oficial al RM, la 14 februarie 2014. Așa fiind, CNA a expediat un număr total de 1.036 de scrisori în adresa entităților publice, dintre care: ... instanțelor de judecată de toate nivelele și Consiliului Superior al Magistraturii - 53 scrisori...”; „Totodată, anticipînd faptul că în cadrul mai multor entități publice nu au fost întreprinse măsurile administrative interne de prevenire a corupției, prevăzute de legislația anticorupție în vigoare a RM, cum ar fi inexistența registrelor de evidență a cadourilor, prin intermediul aceleiași scrisori, CNA a informat entitățile publice că puteau prelua modele de urmat a unor asemenea registre de pe o resursă specială creată pe pagina web a CNA. A fost oferit și un model de registru de denunțare a influențelor necorespunzătoare, care putea fi preluat provizoriu de către entitățile publice pînă la adoptarea unei hotărîri de Guvern în acest sens.”

„Cît privește **verificarea existenței registrelor de evidență din interiorul entităților publice**, s-a constatat că **în marea majoritate a cazurilor acestea erau inexistente**. Acest lucru permite să se deducă o concluzie privind nepăsarea vădită a entităților publice față de implementarea cerințelor legislației de prevenire a corupției, datorată în mare parte de lipsa consecințelor juridice nefavorabile și a unui control. Astfel, potrivit răspunsurilor recepționate de la entități, **doar în 25-30% din cazuri existau registre de declarare și evidență a cadourilor în instituții**, pe cînd în 70-75% de cazuri nu.”

- **Tehnica „Petiționarul misterios”**

Pentru a verifica informațiile furnizate de autoritățile publice privitor la declararea cadourilor, s-a considerat oportună aplicarea tehnicii „Petiționarul misterios” în Curtea de Apel Chișinău, judecătoria Chișinău și o instanță judecătorească din teritoriu, aleasă aleatoriu. Inițial, s-a planificat efectuarea vizitelor la toate sediile judecătorei Chișinău (Botanica, Centru, Buiucani, Ciocana, Rîșcani), dar pe parcursul zilei s-a constatat că reprezentanții Secretariatului judecătorei Centru, printr-un apel telefonic, au informat cel puțin Judecătoria Buiucani despre vizită, sugerându-le un anumit comportament. Din acest motiv, vizitarea sediilor Ciocana și Rîșcani nu a avut loc.

Judecătoria Botanica	Registru de evidență a cadourilor se ține de Secția resurse umane din 22.12.2013; 2014 – 2015: 9 înscrisuri; 2016 - 2017: nu există nici un înscris Reacția colaboratorilor: <i>amabilă</i>
Judecătoria Centru	Inițial, „Petiționarul misterios” a fost rugat să aștepte. După consultarea actelor normative, șefa secretariatului a reacționat: <i>Unde-i scris, ca registru este public ?!</i> A solicitat sa fie întocmită o cerere pe numele președintelui de instanță.
Buiucani	Șefa secretariatului a demonstrat de departe Registrul, fără a permite accesul. A solicitat sa fie întocmită o cerere pe numele președintelui de instanță. Ulterior, cineva din secretariat a spus, printre altele, că ar fi fost primit un apel telefonic din Judecătoria Centru despre faptul că cineva solicită Registrul de evidență a cadourilor.
Curtea de Apel	Întrucît șefa secretariatului este responsabilă de ținerea Registrului de evidență a cadourilor nu era, „Petiționarul misterios” nu a avut acces la registru

VI.7. Constatări preliminare privind gradul de respectare a regimului cadourilor

Potrivit CSM, în cadrul CSM este înființată Comisia de evidență și evaluare a cadourilor și există un Registru de evidență a cadourilor, care este ținut manual. Registrul de evidență a cadourilor nu este public, dar poate fi prezentat la solicitare.

CSM a informat că în toate instanțele judecătorești din RM, prin acte administrative, au fost instituite comisiile de evidență și evaluare a cadourilor. Deși CSM a afirmat că toți colaboratorii instanțelor judecătorești au fost informați despre prevederile Hotărîrii Guvernului nr.134 din 22 februarie 2013 și că în toate instanțele judecătorești există Registre de evidență a cadourilor, aplicarea tehnicii „Petiționarul misterios”, a permis să constatăm că:

- există colaboratori a instanțelor judecătorești, care nu știu nici măcar despre obligația de a declara cadourile;
- există instanțe judecătorești în care nu sunt ținute Registre de evidență a cadourilor.

Nu este asigurată publicitatea¹⁷ Registrului de evidență a cadourilor. Posibilitatea ca acesta să poată fi solicitat nu este suficientă, întrucît cetățeanul s-ar putea să fie în imposibilitatea de a se deplasa la o anumită instanță sau, în general, să nu aibă accesul în instituție, din cauza restricțiilor de intrare în clădire, cum ar fi, de exemplu, sediul Consiliului Superior al Magistraturii. Mai mult decît atît, tehnica „petiționarului misterios” a demonstrat că un impediment în asigurarea publicității Registrului constituie și educația juridică sau comportamentul funcționarilor responsabili de ținerea registrului.

Implementarea declarării cadourilor mai degrabă are un caracter formal. Chiar dacă potrivit CSM au fost înregistrate 3 cadouri nu este clar, dacă aceste cadouri au fost returnate beneficiarului sau răscumpărate sau trecute în gestiunea CSM, deși CAPC a solicitat expres specificarea numărului cadourilor evaluate, păstrate, utilizate și răscumpărate.

¹⁷ p.20 din HG nr.134 din 22.02.2013 stabilește caracterul public al Registrului de evidență a cadourilor

VII. AVERTIZAREA DE INTEGRITATE

VII.1. Cadrul normativ relevant/temeiul legal

Cadrul legal existent nu conține o lege specială dedicată avertizării de integritate și nici asigurării protecției avertizorilor în sectorul public și cel privat. Unele prevederi privind protecția persoanelor care denunță cu bună - credință despre acte de corupție sau acte asimilate corupției, încălcări ale regimului juridic al declarației de avere și interese personale, nesoluționării conflictului de interese, se conțin în: **art.18 al Legii privind prevenirea și combaterea corupției nr.90-XVI din 25.04.2008**, art. 12/1 al Legii nr. 25-XVI din 22.02.2008 privind Codului de conduită al funcționarilor publici 25/2008, Hotărârea Guvernului privind aprobarea Regulamentului - cadru privind avertizorii de integritate nr.707 din 09.09.2013. La fel, **pct.4.3.3 pct.2.** din **Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de Reformă a Sectorului Justiției** pentru anii 2011 – 2016, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr.6 din 16.02.2012, drept acțiune se prevede „**crearea în cadrul instituțiilor a unor mecanisme prin care avertizorii de integritate să semnaleze ilegalitățile**”.

Prin **Legea nr. 153 din 05.07.2012** pentru modificarea și completarea unor acte legislative a fost modificată Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544/1995. Astfel, la art. 15 (2) a fost inclusă o nouă obligație: **Judecătorii sunt obligați să informeze imediat președintele instanței judecătorești și Consiliul Superior al Magistraturii despre orice tentativă de a fi influențați în procesul de examinare a cauzelor**¹⁸. În acest context, prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 663/21 din 5 august 2014 a fost aprobat **Regulamentul privind avertizorii de integritate din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii și instanțelor judecătorești**¹⁹, care stabilește procedura de depunere și de verificare a avertizărilor despre ilegalitățile săvârșite în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii și în cadrul instanțelor judecătorești de toate nivelele, precum și procedura de aplicare a măsurilor de protecție față de angajații care avertizează benevol, cu bună-credință și în interes public despre ilegalitățile comise.

VII.2. Autoritatea care administrează instrumentarul

Autoritatea care administrează instrumentul anticorupție – avertizarea (avertizorii) de integritate – în cadrul sistemului judecătoresc este **Consiliul Superior al Magistraturii**. Potrivit pct. 7 și 8 din Regulamentul amintit mai sus privind avertizorii de integritate din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii și instanțelor judecătorești, **toate avertizările depuse de către angajați sunt examinate de către Comisia privind securitatea internă a instituției**. Dacă avertizarea este depusă președintelui judecătoriei, în care activează avertizorul, referitor la colaboratorii instanțelor judecătorești sau președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, referitor la colaboratorii Consiliului, informația recepționată este transmisă neîntârziat Comisiei pentru securitate internă a instituției, în vederea examinării și întreprinderii măsurilor ce se impun. Însă, dacă avertizarea este depusă președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, președintelui instanței judecătorești, aceștia vor examina informația privind presupusa ilegalitate împreună cu Comisia pentru securitatea internă a instituției.

¹⁸ <http://lex.justice.md/md/344616/>

¹⁹ http://csm.md/files/Acte_normative/Regulamentul_privind_avertizorii_de_integritate.pdf

VII.3. Perioada supusă monitorizării

În condițiile în care primele reglementări a instituției avertizorilor de integritate au fost integrate în legislația națională abia din 2014, perioada supusă monitorizării în cadrul prezentului raport se referă la **anii 2014 – 2016**.

VII.4. Subiectele supuse monitorizării

Pentru a urmări cum a fost implementată și dezvoltată instituția avertizorilor de integritate în cadrul CSM, a fost adresat un bloc de întrebări, așa cum poate fi vizualizat în **Chestionarul C** din Anexa prezentului raport. Întrebările s-au referit în special la: numărul de avertizări de integritate depuse (verbal și, respectiv, în scris), numărul de avertizări de integritate examinate, ținerea/existența Registrului de evidență a avertizărilor despre posibilele ilegalități comise în cadrul CSM/instanțelor, numărul de cereri ale avertizorilor de integritate privind acordarea măsurilor de protecție și deciziile luate în acest sens, numărul de persoane sancționate pentru neasigurarea măsurilor de protecție.

VII.5. Răspunsurile CSM

Așa cum poate fi vizualizat în tabelul de mai jos, majoritatea răspunsurilor la întrebările adresate au avut valoarea "0", cu excepția răspunsului afirmativ la întrebarea privind existența și ținerea "Registrului de evidență a avertizărilor de integritate".

Date solicitate	2012	2013	2014	2015	2016
Numărul de avertizări de integritate depuse verbal	0	0	0	0	0
Numărul de avertizări de integritate depuse în scris	0	0	0	0	0
Numărul de avertizări de integritate examinate					
Ținerea/existența Registrului de evidență a avertizărilor despre posibilele ilegalități comise în cadrul autorităților publice	0	0	1	1	1
Numărul de cereri ale avertizorilor de integritate privind acordarea măsurilor de protecție și deciziile luate în acest sens	0	0	0	0	0
Numărul de persoane sancționate pentru neasigurarea măsurilor de protecție	0	0	0	0	0

VII.6. Sursele alternative de monitorizare

În procesul de monitorizare e au fost utilizate și următoarele surse alternative:

- **surse oficiale:**

- *rapoartele (notele analitice) privind punerea în aplicare a politicilor/instrumentelor anticorupție – Ghid metodic "Aplicarea Codului de conduită a funcționarului public"²⁰, (Cancelaria de Stat);*
- *rapoartele privind implementarea documentelor relevante de politici – Raport de progres pentru anul 2013 privind realizarea condiționalităților prevăzute de matricea de politici anexă a acordului de suport bugetar NENPI/2012/023-420 semnat între Comisia Uniunii Europene și Guvernul Republicii Moldova pentru implementarea strategiei de reformă a sectorului justiției²¹;*

²⁰ http://cariere.gov.md/downloads/ghid_conduita_functionar_public.pdf;

²¹ http://www.justice.gov.md/public/files/file/raport/Raportare_matricea_de_politici_martie_final.pdf;

- **mass-media:**

- *articole relevante din mass-media: Avertizorii de integritate au nevoie de protecție din partea statului²²; Oamenii care demască actul corupției: Avertizorul de integritate²³; Angajații CSM și magistrații vor fi supravegheați de avertizori de integritate²⁴;*

- **societatea civilă:**

- cercetările relevante scopului evaluării realizate de alte organizații non-guvernamentale naționale – *Protecția avertizorilor de integritate din sectorul public și privat al Republicii Moldova²⁵; Studiul CAPC privind gradul de transpunere în legislația Republicii Moldova a Convenției Civile a Consiliului Europei privind corupția.²⁶*

1.7. Constatări preliminare privind gradul de implementare a instituției avertizorilor de integritate

Neasigurarea protecției corespunzătoare avertizorilor de integritate constituie o problemă constantă identificată de către organismele internaționale în evaluarea legislației naționale. GRECO în ciclul al II-lea de evaluare recomandă de a introduce reguli clare ce ar favoriza semnalarea de către orice agent public a cazurilor de corupție, de a stabili o protecție corespunzătoare denunțătorilor („persoanelor ce dau alarma”), de a reexamina modul de investigare a semnalelor de corupție din cadrul administrației publice, cu scopul de a asigura aplicarea rapidă a procedurilor corespunzătoare. Cadrul legal național necesită îmbunătățire. Cea mai esențială măsură de protecție oferită este transferul, fără a se specifica vreo măsură de alternativă în cazul în care transferul este imposibil din lipsa funcțiilor vacante. Eventual, în Legea nr. 25/2008 și Regulament, ar putea fi făcută referință expresă și la aplicabilitatea măsurilor de protecție oferite prin Legea nr. 105 din 16.05.2008 cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal. Cel puțin, este important să se specifice, că transferul va fi efectuat îndată cum va deveni posibil. Trebuie să menționăm că, la etapa actuală, se află în proces de elaborare la CNA un proiect de lege privind avertizorii de integritate care urmează să elimine toate lacunele existente la moment în acest domeniu.

Pe parcursul perioadei de monitorizare a acestui instrument anticorupție în sistemul judecătoresc, **la CSM nu a fost depusă nici o avertizare de integritate, nu a fost depusă nici o cerere a avertizorilor de integritate privind acordarea măsurilor de protecție, precum și nu a fost sancționată nici o persoană pentru neasigurarea măsurilor de protecție.**

Astfel, **se pare că acest instrument nu se aplică în rândul magistraților.** Am putea presupune frica acestora de eventuale presiuni și abuzuri la locul de muncă, mecanismul protecției avertizorilor de integritate nefiind bine definit și dezvoltat de cadrul legal existent.

²² <http://www.api.md/news/view/ro-avertizorii-de-integritate-au-nevoie-de-protectie-din-partea-statului-1192>

²³ <http://www.timpul.md/articol/oamenii-care-demasca-actul-coruptiei-avertizorul-de-integritate-22529.html>

²⁴ <http://curentul.md/politica/doc-angajatii-csm-si-magistratii-vor-fi-supravegheati-de-avertizori-de-integritate.html>

²⁵ http://www.alianta.md/other_dox/Avertizori-WB_0.pdf

²⁶ http://capc.md/docs/STUDIU_versiune_01.12.2014.doc

VIII. LINIILE TELEFONICE ANTICORUPȚIE

VIII.1. Cadrul normativ relevant/temeiul legal

Mecanismul intern de prevenire a corupției se realizează prin recepționarea informației din diferite surse referitor la comiterea faptelor de comportament corupțional sau actelor de corupție de către funcționar. O modalitate de încurajare a cetățenilor să comunice despre actele de corupție comise de funcționari a fost considerată înființarea telefoanelor de încredere anticorupție în cadrul autorităților publice. În prezent, **activitatea liniilor fierbinți este reglementată de art.14, alin.(2), lit.b) din Legea nr. 90-XVI din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției**. Până la 19.11.2012 (data abrogării HG nr.615 din 28.06.2005), activitatea liniilor fierbinți mai era reglementată de Hotărârea Guvernului nr.615 din 28.06.2005 privind unele măsuri de prevenire a corupției și protecționismului în cadrul instituțiilor publice. La 25.10.2013 a fost adoptată **Legea nr.252 privind aprobarea Regulamentului de funcționare a sistemului liniilor telefonice anticorupție**.

Regulamentul de funcționare a sistemului liniilor telefonice anticorupție stabilește procedura de funcționare și gestionare a liniilor telefonice anticorupție. Sistemul liniilor telefonice anticorupție este compus din **trei nivele: linia națională anticorupție, linii anticorupție specializate și linii instituționale pentru informare**. Cele 3 niveluri de linii telefonice anticorupție sunt destinate să activeze concomitent și să se completeze reciproc în vederea recepționării, prin intermediul telefonului, a informației referitoare la comiterea actelor de corupție, a actelor conexe corupției sau a faptelor de comportament corupțional, în vederea examinării informației recepționate și luării măsurilor de rigoare, inclusiv prezentării informației respective la organul competent.

Cât privește **linia națională anticorupție a CNA**, potrivit pct.12 din Regulament, după înregistrarea apelului privind comiterea unui act de corupție, a unui act conex corupției ori a unei fapte de comportament corupțional, **operatorul întocmește un raport către directorul sau, după caz, vice-directorul Centrului, care dispune examinarea informației de către structura competentă din cadrul Centrului ori readresarea acesteia unui alt organ conform competenței**.

În ceea ce privește **linia anticorupție specializată a CSM**, în conformitate cu pct.18 din Regulament, informațiile recepționate privind comiterea unor fapte de comportament corupțional pasibile doar de răspundere disciplinară sunt examinate de structura de securitate internă, cu respectarea normelor departamentale. **În cazul în care apelantul comunică informații privind săvârșirea unor fapte ilegale ce țin de competența CNA sau a unui alt organ, operatorul redirecționează imediat apelul către linia națională anticorupție sau îi comunică apelantului despre organul competent să examineze faptele invocate și îi propune să adreseze o petiție sau un denunț organului respectiv**. În cazul în care apelantul insistă asupra recepționării informației, operatorul acceptă și expediază informația autorității competente conform legislației. Prin intermediul acestor linii telefonice instituite, este recepționată informația referitoare la comiterea actelor de corupție și a faptelor de comportament corupțional, informații care ulterior vor fi examinate și vor fi întreprinse măsurile de rigoare ce se impun.

VIII.2. Autoritatea care administrează instrumentarul

Potrivit pct. 8 din Regulamentului de funcționare a sistemului liniilor telefonice anticorupție, **gestionarea liniei naționale anticorupție este pusă în sarcina Centrului Național Anticorupție**,

ale cărui acte normative reglementează funcționarea acesteia. Linia națională anticorupție este apelată gratuit **la nr. de tel. 080055555** și funcționează în regim non-stop.

Potrivit pct. 14 și 15 din Regulamentului de funcționare a sistemului liniilor telefonice anticorupție, **liniile specializate anticorupție se instituie la nivelul autorităților administrației publice centrale de specialitate**, la nivelul autorităților din subordine și la nivelul autorităților administrative autonome care dispun de structuri specializate interne (de securitate, de control) și sunt gestionate de către aceste structuri. Instituirea liniilor specializate anticorupție are drept scop recepționarea informației privind comiterea unor fapte de comportament corupțional de către propriii angajați, fapte ce constituie abateri disciplinare.

Responsabilitatea pentru gestionarea liniei specializate anticorupție revine structurii de securitate internă. În scopul prevenirii și combaterii cazurilor de corupție din sistemul judiciar, **Consiliul Superior al Magistraturii a instituit telefonul de încredere anticorupție: (022) 990-990 (Cancelaria).**

VIII.3. Perioada supusă monitorizării

Perioada supusă monitorizării pentru evaluarea aplicării instrumentului anticorupție – liniile telefonice anticorupție - reprezintă **parcursul anilor 2012 – 2016.**

VIII.4. Subiectele supuse monitorizării

CSM a fost solicitat să răspundă la întrebări (a se vedea **Chestionarul C** din anexa la Raport) privind numărul de apeluri înregistrate privind judecătorii; acțiunile întreprinse urmare a examinării apelurilor; numărul de apeluri privind judecătorii redirecționate imediat de către operator după înregistrarea apelului la linia specializată anticorupție; ținerea/existența Registrului de evidență a apelurilor la linia specializată anticorupție/linia instituțională pentru informare

În același timp, **CNA urma să răspundă** (a se vedea **Chestionarul B** din anexa raportului) la întrebările privind: numărul de apeluri recepționate la Linia națională anticorupție privind judecătorii; numărul de apeluri recepționate la linia națională anticorupție despre comiterea unor acte de corupție, acte conexe corupției ori a unor fapte de comportament corupțional de către judecători; numărul de rapoarte privind judecătorii întocmite de către operator către directorul sau, după caz, vice-directorul Centrului, care dispune examinarea informației de către structura competentă din cadrul Centrului ori readresarea acesteia unui alt organ conform competenței; numărul de apeluri examinate privind judecătorii și acțiunile întreprinse urmare a examinării apelurilor; ținerea/existența Registrului de evidență a apelurilor la linia națională anticorupție.

VIII.5. Răspunsurile autorităților

Tabelele de mai jos conțin răspunsurile autorităților chestionate după cum urmează:

CSM a răspuns:

Date solicitate	2012	2013	2014	2015	2016
Numărul de apeluri înregistrate privind judecătorii	0	0	0	0	1
Numărul de apeluri examinate privind judecătorii și acțiunile întreprinse urmare a examinării apelurilor	0	0	0	0	1

Numărul de apeluri privind judecătorii redirecționate imediat de către operator după înregistrarea apelului la linia specializată anticorupție despre comiterea unui act de corupție, a unui act conex corupției ori a unei fapte de comportament corupțional ce ține de competența Centrului Național Anticorupție	0	0	0	0	0
Ținerea/existența Registrului de evidență a apelurilor la linia specializată anticorupție/linia instituțională pentru informare	1	1	1	1	1

CNA a răspuns:

Date solicitate	2012	2013	2014	2015	2016
Numărul de apeluri recepționate nemijlocit de către operator privind judecătorii	5	1	4	2	8
Numărul de apeluri recepționate de către robot privind judecătorii	nu există robot	nu există robot	nu există robot	nu există robot	nu există robot
Numărul de apeluri recepționate la linia națională anticorupție despre comiterea unor acte de corupție, acte conexe corupției ori a unor fapte de comportament corupțional de către judecători	nu există informații	nu există informații	nu există informații	nu există informații	nu există informații
Numărul de apeluri recepționate la linia națională anticorupție despre comiterea unor fapte ilegale, altele decât actele de corupție, actele conexe corupției sau faptele de comportament corupțional de către judecători	nu există informații	nu există informații	nu există informații	nu există informații	nu există informații
Numărul de apeluri recepționate la linia națională anticorupție despre comiterea unor fapte ilegale, altele decât actele de corupție, actele conexe corupției sau faptele de comportament corupțional de către judecători la care operatorul îi comunică apelantului care este organul competent pentru examinarea faptelor invocate și îi propune să adreseze o petiție sau un denunț la organul respectiv	5	1	4	2	8
Numărul de rapoarte privind judecătorii întocmite de către operator către directorul sau, după caz, vicedirectorul Centrului, care dispune examinarea informației de către structura competentă din cadrul Centrului ori readresarea acesteia unui alt organ conform competenței	nu există informații	nu există informații	nu există informații	nu există informații	nu există informații
Numărul de apeluri examinate privind judecătorii și acțiunile întreprinse urmare a examinării apelurilor	nu există informații	nu există informații	nu există informații	nu există informații	nu există informații
Numărul cazurilor în care materialele privind judecătorii sunt expediate autorității competente în examinarea necesității de tragere la răspundere disciplinară a persoanei vinovate, în cazul în care fapta anunțată prin apelul telefonic la linia națională anticorupție ține de competența Centrului, iar acesta nu constată elementele constitutive ale unei contravenții sau infracțiuni	nu există informații	nu există informații	nu există informații	nu există informații	nu există informații
Ținerea/existența Registrului de evidență a apelurilor la linia națională anticorupție	există	există	există	există	există

VIII.6. Sursele alternative de monitorizare

În procesul de evaluare au fost utilizate următoarele surse alternative de monitorizare:

- **sursele oficiale:**

- *informațiile oficiale furnizate de subiecții supuși evaluării* – Consiliul Superior al Magistraturii; Centrul Național Anticorupție

- **mass-media națională:**

- *portaluri web relevante* (Niciun minister nu a sesizat CNA cu privire la cazuri de corupție raportate la liniile fierbinți ale instituțiilor²⁷; Liniile verzi anticorupție, care nu funcționează: Unele numere de telefon pot fi cu greu identificate²⁸

- **societatea civilă:**

- cercetările relevante scopului evaluării realizate de alte organizații non-guvernamentale naționale – Monitorizarea politicilor anticorupție²⁹, TI-Moldova; Monitorizarea politicilor anticorupție în autoritățile publice centrale în 2012³⁰, CAPC – TI Moldova; Monitorizarea politicilor anticorupție în autoritățile publice centrale în 2013³¹, CAPC – TI-Moldova.

VIII.7. Constatări preliminare privind gradul de punere în aplicare a liniilor anticorupție

CNA și CSM sînt dotate cu linii fierbinți anticorupție. Vizibilitatea lor este asigurată prin plasarea informației despre numărul liniei telefonice pe site-ul instituției, fiind asigurată o vizibilitate sporită a numerelor de telefon a liniilor fierbinți anticorupție. Totuși, **linia telefonică anticorupție a CSM nu este instituită în cadrul unei subdiviziuni specializate**. Operatorul liniei specializate anticorupție trebuie să fie un angajat al structurii de securitate internă a autorității în care funcționează linia respectivă. Această situație are un impact negativ asupra bunei funcționări a liniei telefonice anticorupție, iar drept dovadă constituie **numărul infim de apeluri înregistrat (doar unul în 2016)**, care se refereau la pretinse acte de corupție, cît și a celor care au relatat cazurile respective **la CNA (nici un apel în perioada 2012 - 2016)**.

Linia națională anticorupție nu dispune de un robot telefonic, deși potrivit pct. 9 din Regulament prevede că la un apel efectuat pe linia națională anticorupție poate răspunde un robot sau un operator, alternativă pusă la dispoziția apelantului între orele 06.00 și 22.00. În afara orele arătate, apelul este preluat de un robot. În cazul în care operatorul este ocupat cu recepționarea unui apel anterior, apelantul poate opta între a aștepta eliberarea operatorului și a apela la serviciile robotului, acest drept fiindu-i îngrădit.

Deși a fost recepționat un număr mic de apeluri nemijlocit de către operatorul liniei naționale anticorupție privind judecătorii (2012 - 5 ; 2013 - 1; 2014 - 4; 2015 - 2; 2016 - 8), **nu există informații privind numărul de apeluri recepționate la linia națională anticorupție despre comiterea unor acte de corupție, acte conexe corupției ori a unor fapte de comportament corupțional de către judecători, precum și numărul de apeluri recepționate la linia națională**

²⁷ <http://www.moldovacurata.md/news/view/radu-jigau-expert>; <http://www.europalibera.org/a/25277123.html>

²⁸ <http://bit.ly/2nB9Mc9>

²⁹ www.soros.md/files/Monitorizare%20politici%20anticoruptie.doc

³⁰ <http://capc.md/docs/Raport%20monitorizare%20SOROS%202012%20FINAL.pdf>

³¹ <http://bit.ly/2mocy3p>

anticorupție despre comiterea unor fapte ilegale, altele decât actele de corupție, actele conexe corupției sau faptele de comportament corupțional comise de către judecători.

Autoritatea care gestionează linia națională anticorupție nu dispune de informații privind numărul de rapoarte privind judecătorii întocmite de către operator către directorul sau, după caz, vice-directorul Centrului, care dispune examinarea informației de către structura competentă din cadrul Centrului ori readresarea acesteia unui alt organ conform competenței, privind numărul de apeluri examinate privind judecătorii și acțiunile întreprinse urmare a examinării apelurilor, precum și privind numărul cazurilor în care materialele privind judecătorii sunt expediate autorității competente. Se creează impresia ca operatorul liniei naționale anticorupție doar recepționează apelurile și, eventual, le și înregistrează în Registrul de evidență a apelurilor la linia națională anticorupție.

IX. DISTRIBUIREA ALEATORIE A DOSARELOR ÎN INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI

IX.1. Cadrul normativ relevant/temeiul legal

Distribuirea aleatorie obligatorie a dosarelor în instanțele judecătorești a fost introdusă prin **Legea nr. 247-XVI din 21 iulie 2006, privind modificarea și completarea unor acte legislative, care a prevăzut completarea Legii nr.514-XII din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească**, cu principiile de distribuire aleatorie a dosarelor.

Astfel, **distribuirea aleatorie a dosarelor se efectuează conform prevederilor art. 6/1 din Legea privind organizarea judecătorească, art. 344 Cod de procedură penală și art. 168 Cod de procedură civilă**, fiind obligatorii pentru toate instanțele judecătorești.

Prin Hotărârea CSM nr. 110/5 din 5 februarie 2013, **CSM a adoptat Regulamentul privind modul de distribuire aleatorie a dosarelor pentru examinare în instanțele judecătorești**.

În instanțele judecătorești dosarele sunt distribuite pentru examinare potrivit principiului aleatoriu, care asigură transparența, obiectivitatea și imparțialitatea acestui proces, prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor.

Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor (în continuare - PIGD) a fost elaborat în cadrul Programului SUA „Provocările Mileniului” (MGTCP) în baza Programului de acțiuni privind implementarea Planului Preliminar de Țară al Republicii Moldova, care avea drept obiectiv combaterea corupției, aprobat prin Hotărârea Guvernului R. Moldova nr. 32 din 11 ianuarie 2007, precum și în baza Concepției Sistemului informațional judiciar pentru anii 2007-2008, aprobate prin Hotărârea Guvernului R. Moldova nr. 776 din 03.07.2007.

IX.2. Autoritatea care administrează procesul distribuirii aleatorii a dosarelor

Distribuirea aleatorie a dosarelor este administrată de către instanțele de judecată, iar PIGD este **administrat de Î.S. „Centrul de Telecomunicații Speciale” (CTS)**.

Potrivit pct. 3 din Regulamentul privind modul de distribuire aleatorie a dosarelor pentru examinare în instanțele judecătorești, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 110/5 din 5 februarie 2013, pentru aplicarea principiului aleatoriu, **dosarele se înregistrează în PIGD de către persoana responsabilă, desemnată în acest scop de președintele instanței**, din subdiviziunea pentru documentare a instanței în ordinea parvenirii dosarelor în instanță și se repartizează în aceeași ordine prin intermediul PIGD, conform categoriei de cauze civile, penale, contravenționale. **Se interzice implicarea inclusiv a președintelui și vicepreședintelui instanței, persoanelor neautorizate în procesul de înregistrare și distribuire aleatorie a dosarelor.**

Conform art.7/1 și 7/2 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 947-XIII din 19.07.1996 și prevederilor Regulamentului cu privire la organizarea, competența și modul de funcționare a inspecției judiciare, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr.89/4 din 29 ianuarie 2013, **Inspecția Judiciară este responsabilă de efectuarea controlului pe marginea respectării prevederilor normative privind repartizarea aleatorie a dosarelor în instanțele judecătorești.**

IX.3. Perioada supusă monitorizării

Perioada supusă monitorizării pentru evaluarea aplicării instrumentului anticorupție - distribuirea aleatorie a dosarelor în instanțele judecătorești - reprezintă **parcursul anilor 2012 – 2016**.

IX.4. Subiectele supuse monitorizării

CSM a fost solicitat să răspundă la întrebări (a se vedea în acest sens și **Chestionarul C** din anexa la raport) privind: nivelul de aplicare a programului electronic de gestionare a dosarelor în instanțele judecătorești; cazurile de neaplicare a programului electronic de gestionare a dosarelor în instanțele judecătorești, inclusiv cele examinate de autoritățile competente; numărul de cazuri de redistribuire aleatorie a dosarului altui judecător sau altui complet de judecată, în cazul în care judecătorul căruia i-a fost repartizată cauza este în imposibilitate de a continua examinarea acesteia; numărul de cazuri în care președinții instanțelor de judecată au dispus deblocarea (bifarea) temporară a judecătorilor în programul electronic de gestionare a dosarelor în alte cazuri justificate decât cele în care judecătorii pleacă în concedii anuale de odihnă; numărul de persoane sancționate pentru neaplicarea programului electronic de gestionare a dosarelor în instanțele judecătorești

IX.5. Răspunsurile autorităților

Date solicitate	2012	2013	2014	2015	2016
Nivelul de aplicare a programului electronic de gestionare a dosarelor în instanțele judecătorești	100%	100%	100%	100%	100%
Cazurile de neaplicare a programului electronic de gestionare a dosarelor în instanțele judecătorești, inclusiv cele examinate de autoritățile competente	0	0	0	0	0
Numărul de cazuri de redistribuire aleatorie a dosarului altui judecător sau altui complet de judecată, în cazul în care judecătorul căruia i-a fost repartizată cauza este în imposibilitate de a continua examinarea acesteia	<i>Prin Hotărârea CSM nr. Nr. 110/5 din 5 februarie 2013 a fost aprobat Regulamentul privind modul de distribuire aleatorie a dosarelor pentru examinare în instanțele judecătorești, astfel cauzele se repartizează conform Regulamentului care totodată prevede că Distribuția aleatorie a dosarelor se efectuează conform prevederilor art. 6¹ din Legea privind organizarea judecătorească, art. 344 Cod de procedură penală și art. 168 Cod de procedură civilă, fiind obligatorii pentru toate instanțele judecătorești.</i>				
Numărul de cazuri în care președinții instanțelor de judecată au dispus deblocarea (bifarea) temporară a judecătorilor în programul electronic de gestionare a dosarelor în alte cazuri justificate decât cele în care judecătorii pleacă în concedii anuale de odihnă	<i>Rapoartele lunare privind repartizarea dosarelor sunt plasate din anul 2014 pe site administrareinstante.justice.md la Rubrica "Rapoarte"</i>				
Numărul de persoane sancționate pentru neaplicarea programului electronic de gestionare a dosarelor în instanțele judecătorești	1	1	0	0	0

IX.6. Sursele alternative de monitorizare

În procesul de evaluare au fost utilizate următoarele surse alternative de monitorizare:

- **surse oficiale:**

- *informațiile oficiale furnizate de subiecții supuși evaluării* – Consiliul Superior al Magistraturii;
 - *rapoartele (notele analitice) privind punerea în aplicare a politicilor/instrumentelor anticorupție – Studiul analitic privind deficiențele înregistrate în cadrul sistemului de repartizare aleatorie a dosarelor "Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD)³²*, analiză strategică efectuată de către Direcția Analitică a CNA, cu suportul Departamentului de Administrare Judecătorească a Ministerului Justiției și Centrului de Telecomunicații Speciale;
 - *comunicatele de presă*: Ministerul Justiției - Studiul CNA privind Sistemul de repartizare aleatorie a dosarelor în instanțele de judecată (PIGD) și poziția Ministerului Justiției³³; Consiliul Superior al Magistraturii - PRECIZARE - Cu privire la informația eronat publicată în presă, referitor la manipularea repartizării aleatorii a dosarelor în instanțele de judecată³⁴;
 - *rapoartele privind implementarea documentelor relevante de politici – Raport privind rezultatele examinării demersurilor instanțelor judecătorești de soluționare a erorilor în PIGD în perioada 01.01-16.12.2016³⁵*, elaborat de Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești (AAIJ)

- **mass-media națională:**

- *portaluri web relevante* (Baza de date a judecătorilor Republicii Moldova³⁶; Victor Micu: "Vom lua act de apelul ONG-urilor. Deja investigăm cazurile de nedistribuire aleatorie a dosarelor"³⁷;
- *articole de investigații jurnalistice* (CNA: Sistemul de repartizare aleatorie a dosarelor în instanțe poate fi manipulat³⁸; Ambasada SUA îndeamnă să fie pedepsiți judecătorii care manipulează sistemul de repartizare aleatorie a dosarelor, iar CSM se supără pe presă³⁹; Repartizarea dosarelor în instanțele de fond din Chișinău, fără fraude în rapoartele oficiale⁴⁰; Angajate ale Judecătoriei, condamnate pentru gestionarea frauduloasă a unor dosare⁴¹; Infografic, doc // Justiție „confidențială” de 260 000 USD. Cum nu se înregistrează audio ședințele⁴²; Poziția CSM la știrea ZdG despre înregistrarea audio a ședințelor de judecată⁴³; Deputații au demis din conducerea CSJ un judecător implicat într-un scandal de corupție⁴⁴; Carul s-a urnit din loc? CSM verifică, în sfârșit, cum se împart dosarele în Chișinău⁴⁵; Vicepreședintele CSJ și alți angajați sunt vizați într-o anchetă privind repartizarea dosarelor

³² http://www.cna.md/public/files/studiu_pigd.pdf

³³ <http://www.justice.gov.md/libview.php?l=ro&idc=4&id=2915>

³⁴ <http://bit.ly/2lXddNM>

³⁵ <http://bit.ly/2n64Q2i>

³⁶ <http://magistrat.md/ro/content/filincova>

³⁷ <http://bit.ly/2n6aa61>

³⁸ <http://bit.ly/2njWvst>

³⁹ <http://bit.ly/2mG2qF7>

⁴⁰ <http://bit.ly/2nB8iyp>

⁴¹ <http://bit.ly/2mJuhpt>

⁴² <http://bit.ly/2lXaAMg>

⁴³ <http://bit.ly/2njWd4T>

⁴⁴ <http://bit.ly/2n5ZqnP>

⁴⁵ <http://bit.ly/2n6g8Um>

între judecători⁴⁶; Spinoasa reorganizare a instanțelor judecătorești din R. Moldova⁴⁷; Repartizarea aleatorie a dosarelor, problematică⁴⁸;

- **societatea civilă**

- *cercetările relevante scopului evaluării realizate de alte organizații non-guvernamentale naționale* – Raport de monitorizare "Transparența și eficiența Consiliului Superior al Magistraturii din Republica Moldova ianuarie 2015 – martie 2016"⁴⁹, CRJM.

IX.7. Constatări preliminare privind gradul de punere în aplicare a PIGD

Sistemul de repartizare aleatorie a dosarelor în instanțele de judecată (PIGD) este vulnerabil și poate fi manipulat prin intermediul factorului uman, este concluzia formulată în **analiză strategică efectuată de către Direcția Analitică a Centrului Național Anticorupție** în perioada 2014 și în primele nouă luni ale anului 2015. Documentul contrazice concluziile făcute anterior de reprezentanții Inspecției Judiciare expuse în cadrul unui raport prezentat Consiliului Superior al Magistraturii la 24.11.2016, potrivit căroră "dosarele care au ajuns, în ultimii doi ani, la judecătorii din instanțele de fond din Chișinău au fost distribuite fără abateri de la lege". Într-un comunicat de presă al Ministerului Justiției, actuala AAIJ a atras atenția că obiectul studiului CNA l-a făcut versiunea 4.0 a PIGD, care ulterior a fost îmbunătățită, prin eliminarea unora dintre riscurile identificate de către autorii studiului. La moment, pentru repartizarea aleatorie a dosarelor în instanțele de judecată se aplică versiunea 4.1 a PIGD, procedură fiind gândită pentru a evita riscul apariției unor lacune sau a unor vulnerabilități în sistem. Pe baza acestor informații, Consiliul Superior al Magistraturii a opinat că dosarele ajunse, în ultimii doi ani, la judecătorii din instanțele de fond din Chișinău au fost distribuite fără abateri de la lege. Totuși, **un raport complet privind repartizarea aleatorie a dosarelor în toate instanțele de judecată din țară nu este disponibil până la etapa actuală**, deși au fost depistate cazuri de manipulare a sistemului electronic de distribuire aleatorie a dosarelor în instanțele de judecată din Republica Moldova.

În perioada de monitorizare, au fost sancționate doar 2 persoane (câte una în 2012 și 2013) pentru neaplicarea programului electronic de gestionare a dosarelor în instanțele judecătorești, deși la sfârșitul anului 2014 CNA a reținut opt angajați ai Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău, care erau bănuți de fraudarea sistemului de distribuire aleatorie a dosarelor, urmărirea penală pe acest caz fiind efectuată de Procuratura Anticorupție. În acest context, la 26.01.2016, o specialistă și o grefieră din cadrul Judecătoriei sect. Râșcani al capitalei au fost condamnate pentru depășirea atribuțiilor de serviciu, săvârșită în interesul unui grup criminal organizat, la 5 și, respectiv, 4 ani și 6 luni ani închisoare, cu suspendare, fosta specialistă fiind privată și de dreptul de a ocupa funcții publice timp de 4 ani, iar sentința rămânând a fi cu drept de atac, în condițiile legii. Procurorii anticorupție au reușit să demonstreze prin probe că, în perioada 2012 – 2014, inculpatele, împreună cu un judecător, cu alți angajați ai Judecătoriei Râșcani și doi juriști, au introdus, în mod fraudulos, modificări în PIGD, evitând astfel, procedura legală de repartizare aleatorie a cauzelor civile. În cursul acțiunilor de urmărire penală, procurorii au reușit să identifice în respectiva instanță de judecată aproximativ 24 de cauze civile, numerele

⁴⁶ <http://bit.ly/2mohc1z>

⁴⁷ <http://www.europalibera.org/a/28146732.html>

⁴⁸ <http://www.bizlaw.md/2017/01/19/repartizarea-aleatorie-a-dosarelor-problematica/>

⁴⁹ http://crjm.org/wp-content/uploads/2016/08/CRJM_Raport-CSM-2016-WEB.pdf

electronice de înregistrare și evidență ale cărora au fost ulterior ilegal folosite de către judecător la întocmirea dosarelor clone.

Totodată, în decembrie 2014, președintele CSM a sesizat CNA despre manipularea programului de distribuire a dosarelor de către vicepreședintele Curții Supreme de Justiție (CSJ), iar la 09.04.2015 Parlamentul R. Moldova a votat pentru eliberarea acesteia din funcția de vicepreședinte al CSJ. Demiterea a venit la solicitarea magistratului. Totodată, magistratul și-a păstrat calitatea de judecător în această instanță. Magistratul a plecat din funcția de vicepreședinte al CSJ, dar până astăzi în acest caz nu există o informație clară despre fraudarea Programului de gestionare a dosarelor.

Potrivit **Raportului privind rezultatele examinării demersurilor instanțelor judecătorești de soluționare a erorilor în PIGD în perioada 01.01-16.12.2016**, PIGD în instanțele judecătorești a dat eroare de peste o mie de ori pe parcursul anului 2016, iar unele dosare nu au fost repartizate în instanțe, deși CSM a raportat 0 (zero) cazuri de neaplicare a programului electronic de gestionare a dosarelor în instanțele judecătorești. Astfel, pe parcursul anului 2016, în adresa AAIJ au parvenit 1245 demersuri de corectare a erorilor de la instanțele judecătorești, din acestea, pentru 1150 demersuri a fost aprobată efectuarea modificărilor solicitate sau aplicarea unei alte soluții tehnice corecte, iar 95 au fost respinse.

Potrivit raportului, **numărul de demersuri de corectare a erorilor în PIGD a cunoscut o creștere esențială comparativ cu 2014 - 2015**. Creșterea respectivă se datorează implementării la sfârșitul anului 2015 în instanțele de judecată, a versiunii 4.1 a PIGD, precedată de o perioadă de pilotare la Curtea de Apel Chișinău și judecătoria Botanica. Implementarea în mediul de producție a versiunii noi a generat un val mare de erori, cauzate în mare parte de factorul uman, din motivul necunoașterii modului de utilizare corectă a versiunii, deși o dată cu instalarea versiunii noi a PIGD personalul instanțelor a fost instruit privind modul de utilizare. Totodată, au apărut și unele erori tehnice cauzate de corectările erorilor precedente în PIGD.

Nu a putut fi identificat numărul de cazuri în care președinții instanțelor de judecată au dispus deblocarea (bifarea) temporară a judecătorilor în programul electronic de gestionare a dosarelor în alte cazuri justificate decât cele în care judecătorii pleacă în concedii anuale de odihnă, întrucât **Rapoartele lunare privind repartizarea dosarelor** care, potrivit CSM, sunt plasate din anul 2014 pe site-ul administrareinstante.justice.md la Rubrica "Rapoarte", nu sunt disponibile, **pagina web menționată fiind imposibil de accesat**.

CONSTATĂRI GENERALE

I. Constatări preliminare privind gradul de punere în aplicare a testării la poligraf

Testarea la poligraf a candidaților la funcțiile de judecător rămâne un instrument care nu este aplicat. Referitor la eventualele cauze ale neaplicării instrumentului, dar și referitor la soluțiile de depășire a deficiențelor instituționale remarcate de CSM, ne vom expune după analiza și evaluarea cadrului normativ conex, în Raportul de evaluare final.

II. Constatări preliminare privind gradul de punere în aplicare a procedurii de declarare a averilor și intereselor

În opinia noastră, ***instrumentul este aplicat, însă nu în măsura potrivită***. Autoritățile nu reușesc a fi eficiente în aplicare, drept dovadă servind: ponderea esențială a controalelor clasate; lipsa vreunei finalități pe buna parte a cazurilor; ponderea esențială a acțiunilor admise împotriva CNI. Referitor la eventualele cauze ale eșecurilor, dar și referitor la soluțiile de depășire a deficiențelor, inclusiv a celor remarcate de ANI, ne vom expune după analiza și evaluarea cadrului normativ conex, în Raportul de evaluare final.

III. Constatări preliminare privind aplicarea testării integrității profesionale și declararea influențelor nepotrivite

Avînd în vedere specificul regimului juridic al activității judecătorilor și ținînd cont de faptul că **CNA a evitat să răspundă la întrebarea privind inițierea de către CNA a testelor de integritate în privința CSM și a instanțelor judecătorești** sub imperiul Legii nr.325 din 23.12.2013 privind testarea integrității profesionale, cel mai probabil, teste de integritate nu au fost inițiate în privința judecătorilor sau CSM. Avînd în vedere numărul denunțurilor în perioada anilor 2014-2015 și inexistența acestora pe parcursul anului 2016, **Legea nr.325 din 23.12.2013 privind testarea integrității profesionale a avut un impact pozitiv** asupra declarării influențelor nepotrivite în sistemul judecătoresc.

IV. Constatări preliminare privind gradul de punere în aplicare a restricției comunicării interzise

CSM, fără a prezenta informații cantitative, a recunoscut faptul că au existat petiții sau sesizări de la justițiabili, care au invocat **accesul participanților la proces sau a altor persoane în biroul judecătorului în afara ședințelor de judecată**, însă în urma examinării lor, s-a stabilit că acestea nu întrunesc condițiile alin.3¹ din art.8 (incompatibilități și interdicții) din Legea nr.544 din 20.07.95 cu privire la statutul judecătorului. Din răspunsul prezentat de CSM nu a fost clar, dacă judecătorilor li s-au aplicat sancțiuni pentru alte temeuri. Faptul că CSM nu a constatat nici o încălcare a prevederilor alin.3¹ din art.8 (incompatibilități și interdicții) din Legea nr.544 din 20.07.95 cu privire la statutul judecătorului, se datorează nu inexistenței acestora, în condițiile în care petiții de la cetățeni există, dar mai degrabă, solidarității profesionale, odată ce sancțiunea pentru încălcarea prevederilor referitoare la incompatibilități și interdicții constituie eliberarea din funcția de judecător.

V. Constatări preliminare privind gradul de respectare a regimului cadourilor

Implementarea declarării cadourilor mai degrabă are un caracter formal. Chiar dacă potrivit CSM au fost înregistrate 3 cadouri nu este clar, dacă aceste cadouri au fost returnate beneficiarului sau răscumpărate sau trecute în gestiunea CSM, deși CAPC a solicitat expres specificarea numărului cadourilor evaluate, păstrate, utilizate și răscumpărate.

VI. Constatări preliminare privind gradul de implementare a instituției avertizorilor de integritate

Pe parcursul perioadei de monitorizare a acestui instrument anticorupție în sistemul judecătoresc, **la CSM nu a fost depusă nici o avertizare de integritate, nu a fost depusă nici o cerere a avertizorilor de integritate privind acordarea măsurilor de protecție, precum și nu a fost sancționată nici o persoană pentru neasigurarea măsurilor de protecție.**

Astfel, **se pare că acest instrument nu se aplică în rândul magistraților.** Am putea presupune frica acestora de eventuale presiuni și abuzuri la locul de muncă, mecanismul protecției avertizorilor de integritate nefiind bine definit și dezvoltat de cadrul legal existent.

VII. Constatări preliminare privind gradul de punere în aplicare a liniilor anticorupție

Linia națională anticorupție nu dispune de un robot telefonic, deși potrivit pct. 9 din Regulament prevede că la un apel efectuat pe linia națională anticorupție poate răspunde un robot sau un operator, alternativă pusă la dispoziția apelantului între orele 06.00 și 22.00. În afara acestor ore, apelul este preluat de un robot. În cazul în care operatorul este ocupat cu recepționarea unui apel anterior, apelantul poate opta între a aștepta eliberarea operatorului și a apela la serviciile robotului, acest drept fiindu-i îngrădit.

Deși a fost recepționat un număr mic de apeluri nemijlocit de către operatorul liniei naționale anticorupție privind judecătorii (2012 - 5 ; 2013 - 1; 2014 - 4; 2015 - 2; 2016 - 8), **nu există informații privind numărul de apeluri recepționate la linia națională anticorupție despre comiterea unor acte de corupție, acte conexe corupției ori a unor fapte de comportament corupțional de către judecători, precum și numărul de apeluri recepționate la linia națională anticorupție despre comiterea unor fapte ilegale, altele decât actele de corupție, actele conexe corupției sau faptele de comportament corupțional de către judecători.**

Autoritatea care gestionează linia națională anticorupție nu dispune de informații privind numărul de rapoarte privind judecătorii întocmite de către operator către directorul sau, după caz, vice-directorul Centrului, care dispune examinarea informației de către structura competentă din cadrul Centrului ori readresarea acesteia unui alt organ conform competenței, **privind numărul de apeluri examinate privind judecătorii și acțiunile întreprinse** urmare a examinării apelurilor, precum și **numărul cazurilor în care materialele privind judecătorii sunt expediate autorității competente. Se creează impresia ca operatorul liniei naționale anticorupție doar recepționează apelurile și, eventual, le și înregistrează în Registrul de evidență a apelurilor la linia națională anticorupție.**

VIII. Constatări preliminare privind gradul de punere în aplicare a PIGD

În perioada de monitorizare, au fost sancționate doar 2 persoane (câte una în 2012 și 2013) pentru neaplicarea programului electronic de gestionare a dosarelor în instanțele judecătorești, deși la sfârșitul anului 2014 CNA a reținut opt angajați ai Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău, care erau bănuți de fraudarea sistemului de distribuire aleatorie a dosarelor, urmărirea penală pe acest caz fiind efectuată de Procuratura Anticorupție. În acest context, la 26.01.2016, o

specialistă și o greșieră din cadrul Judecătorei sect. Râșcani al capitalei au fost condamnate pentru depășirea atribuțiilor de serviciu, săvârșită în interesul unui grup criminal organizat, la 5 și, respectiv, 4 ani și 6 luni ani închisoare, cu suspendare, fosta specialistă fiind privată și de dreptul de a ocupa funcții publice timp de 4 ani, iar sentința rămânând a fi cu drept de atac, în condițiile legii.

Potrivit ***Raportului privind rezultatele examinării demersurilor instanțelor judecătorești de soluționare a erorilor în PIGD în perioada 01.01-16.12.2016***, PIGD în instanțele judecătorești a dat eroare de peste o mie de ori pe parcursul anului 2016, iar unele dosare nu au fost repartizate în instanțe, deși CSM a raportat 0 (zero) cazuri de neaplicare a programului electronic de gestionare a dosarelor în instanțele judecătorești. Astfel, pe parcursul anului 2016, în adresa AAIJ au parvenit 1245 demersuri de corectare a erorilor de la instanțele judecătorești, din acestea, pentru 1150 demersuri a fost aprobată efectuarea modificărilor solicitate sau aplicarea unei alte soluții tehnice corecte, iar 95 au fost respinse.

Nu a putut fi identificat numărul de cazuri în care președinții instanțelor de judecată au dispus deblocarea (bifarea) temporară a judecătorilor în programul electronic de gestionare a dosarelor în alte cazuri justificate decât cele în care judecătorii pleacă în concedii anuale de odihnă, întrucât ***Rapoartele lunare privind repartizarea dosarelor*** care, potrivit CSM, sunt plasate din anul 2014 pe site-ul administrareinstante.justice.md la Rubrica "Rapoarte", nu sunt disponibile, ***pagina web menționată fiind imposibil de accesat.***

ANEXE

A. CHESTIONAR ANI

Acest chestionar este elaborat de către CAPC în scopul colectării informațiilor necesare evaluării nivelului punerii în aplicare a instrumentelor anticorupție care derivă din Strategia de reformă a sectorului justiției, Strategia Națională Anticorupție și actele legislative din domeniile anticorupție și de organizare și funcționare a sistemului judecătoresc. Solicităm respectuos să răspundeți la toate întrebările acestui chestionar, iar în cazul în care omiteți să răspundeți sau nu există informații relevante, rugăm să specificați acest fapt expres.

Bloc A. Cu referire la declararea și controlul averii și intereselor personale

Date solicitate	2012	2013	2014	2015	2016
Numărul de controale inițiate, total					
Numărul de controale inițiate la sesizarea persoanelor fizice și juridice					
Numărul de controale inițiate din oficiu					
Numărul de controale inițiate pe cazuri de încălcare a regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății					
Numărul de controale inițiate pe cazuri de încălcare a regimului juridic al conflictului de interese					
Numărul de controale inițiate pe cazuri de încălcare a regimului juridic al incompatibilităților și restricțiilor					
Numărul de subiecți vizați pe multiple dimensiuni					
Numărul de acte adoptate de constatare a încălcărilor, total					
Numărul de acte adoptate de constatare a încălcării regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății					
Numărul de acte adoptate de constatare a încălcării regimului juridic al conflictului de interese					
Numărul de acte adoptate de constatare a încălcării regimului juridic al incompatibilităților și restricțiilor					
Numărul de controale clasate (cu specificarea motivului clasării)					
Numărul de cazuri remise pentru examinare sub aspect penal (cu specificarea faptelor penale imputate și a finalității cazurilor)					
Numărul de cazuri remise pentru examinare sub aspect contravențional (cu specificarea faptelor contravenționale imputate și a finalității cazurilor)					
Numărul de cazuri remise pentru stabilirea obligațiilor fiscale (cu specificarea finalității cazurilor)					
Procese-verbale contravenționale întocmite de agentul constator al CNI					
Numărul de decizii de sancționare adoptate pe marginea proceselor-verbale contravenționale întocmite de agentul constator al CNI (cu specificarea faptelor contravenționale imputate)					
Suma amenzilor aplicate în temeiul deciziilor de sancționare adoptate pe marginea proceselor-verbale contravenționale întocmite de agentul constator al CNI					
Suma amenzilor executate în temeiul deciziilor de sancționare adoptate pe marginea proceselor-verbale contravenționale întocmite de agentul constator al CNI					

Numărul de sesizări depuse instanțelor judecătorești de către CNI în vederea anulării actului administrativ emis/adoptat, actului juridic încheiat sau deciziei luate cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese (cu specificarea finalității cazurilor)					
Numărul de sesizări depuse organelor competente de către CNI în vederea atragerii la răspundere disciplinară (cu specificarea finalității cazurilor)					
Numărul de sesizări depuse organelor competente de către CNI în vederea încetării mandatului (cu specificarea finalității cazurilor)					
Numărul de acțiuni intentate împotriva CNI în instanțele judecătorești (cu specificarea finalității cazurilor)					

Bloc B. Cu referire la alte probleme aferente punerii în aplicare a instrumentarului anticorupție

Vă rugăm să relatați problemele (de ordin normativ și/sau instituțional) care împiedică punerea în aplicare a instrumentarului arătat în blocul precedent al acestui chestionar. De asemenea, sunteți încurajați să vă pronunțați cu privire la utilitatea/oportunitatea instrumentarului anticorupție pentru asigurarea climatului de integritate în sistemul judecătoresc.

B. CHESTIONAR CNA

Bloc A. *Cu referire la liniile telefonice anticorupție*

Date solicitate	2012	2013	2014	2015	2016
Numărul de apeluri recepționate nemijlocit de către operator privind judecătoria					
Numărul de apeluri recepționate de către robot privind judecătoria					
Numărul de apeluri recepționate la linia națională anticorupție despre comiterea unor acte de corupție, acte conexe corupției ori a unor fapte de comportament corupțional de către judecători					
Numărul de apeluri recepționate la linia națională anticorupție despre comiterea unor fapte ilegale, altele decât actele de corupție, actele conexe corupției sau faptele de comportament corupțional de către judecători					
Numărul de apeluri recepționate la linia națională anticorupție despre comiterea unor fapte ilegale, altele decât actele de corupție, actele conexe corupției sau faptele de comportament corupțional de către judecători la care operatorul îi comunică apelantului care este organul competent pentru examinarea faptelor invocate și îi propune să adreseze o petiție sau un denunț la organul respectiv					
Numărul de rapoarte privind judecătoria întocmite de către operator către directorul sau, după caz, vicedirectorul Centrului, care dispune examinarea informației de către structura competentă din cadrul Centrului ori readresarea acesteia unui alt organ conform competenței					
Numărul de apeluri examinate privind judecătoria și acțiunile întreprinse urmare a examinării apelurilor					
Numărul cazurilor în care materialele privind judecătoria sunt expediate autorității competente în examinarea necesității de tragere la răspundere disciplinară a persoanei vinovate, în cazul în care fapta anunțată prin apelul telefonic la linia națională anticorupție ține de competența Centrului, iar acesta nu constată elementele constitutive ale unei contravenții sau infracțiuni					
Ținerea/existența Registrului de evidență a apelurilor la linia națională anticorupție					

Bloc B. *Cu referire la declararea influențelor necorespunzătoare, testele de integritate*

1. Câte denunțuri despre influența necorespunzătoare exercitată asupra președintelui Consiliului Superior al Magistraturii/ instanței judecătorești sau exercitată de către acesta sau de către un angajat din cadrul instituției ierarhic superioare au fost recepționate de către CNA?

2. A inițiat CNA teste de integritate în privința CSM și a instanțelor judecătorești sub imperiul Legii nr. 325 din 23.12.2013 privind testarea integrității profesionale? În caz afirmativ, indicați numărul acestora cu precizarea numărului de rezultate pozitive și negative al testului de integritate.

3. A inițiat CNA evaluarea integrității instituționale a CSM și a instanțelor judecătorești în baza Legii nr. 325 din 23.12.2013 privind evaluarea integrității instituționale? În caz afirmativ, Vă rugăm să indicați etapa evaluării.

Bloc C. Cu referire la alte probleme aferente punerii în aplicare a instrumentarului anticorupție

Vă rugăm să relatați problemele (de ordin normativ și/sau instituțional) care împiedică punerea în aplicare a instrumentarului arătat în blocurile precedente ale acestui chestionar. De asemenea, sunteți încurajați să vă pronunțați cu privire la utilitatea/oportunitatea instrumentarului anticorupție pentru asigurarea climatului de integritate în sistemul judecătoresc.

C. CHESTIONAR CSM

Bloc A. Cu referire la testarea la poligraf a candidaților la funcțiile de judecător

Date solicitate	2015	2016
Numărul de candidați supuși testării la poligraf		
Numărul de candidați care au refuzat testarea		
Numărul de teste amânate (motivele amânării)		
Numărul de candidați, rezultatele testări cărora au demonstrat caracterul neautentic al informației comunicate		
Numărul de candidați verificați suplimentar, urmare a demonstrării, prin rezultatele testării, a caracterului neautentic al informației comunicate		
Numărul de candidați care nu au fost numiți în funcție, unul din motive fiind și rezultatele testării la poligraf		

Bloc B. Cu referire la testarea integrității profesionale a judecătorilor, inclusiv declararea influențelor nepotrivite de către judecători⁵⁰

1. Există ordin prin care Președintele CSM să fi desemnat subdiviziunea specializată, așa cum prevede Regulamentul cu privire la evidența cazurilor de influență necorespunzătoare în Consiliul Superior al Magistraturii și instanțele judecătorești, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 964/31 din 02.12.2014?

2. Există în cadrul CSM un registru de evidență a cazurilor de influență necorespunzătoare?

3. Câte denunțuri despre exercitarea influenței necorespunzătoare au fost depuse la CSM?

4. Au existat situații în care subdiviziunea specializată a CSM să fi refuzat înregistrarea denunțului? Câte?

5. Au existat situații în care angajatul CSM să se fi adresat direct conducătorului instituției pentru a înregistra influența necorespunzătoare în registrul respectiv? Câte?

6. Au existat denunțuri depuse la CSM, care să fi conținut informații care denotă existența elementelor constitutive ale unei infracțiuni? Câte?

7. Câte denunțuri conținând informații care denotă existența elementelor constitutive ale unei infracțiuni, au fost transmise de către CSM organului de urmărire penală (indicați denumirea organului de urmărire penală)?

8. În instanțele de judecată, președinții au desemnat prin ordin subdiviziunea specializată, așa cum prevede Regulamentul cu privire la evidența cazurilor de influență necorespunzătoare în Consiliul Superior al Magistraturii și instanțele judecătorești, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 964/31 din 02.12.2014? Indicați instanțele judecătorești respective.

9. În cadrul instanțelor judecătorești există registre de evidență a cazurilor de influență necorespunzătoare de către subdiviziunea specializată? Indicați instanțele judecătorești respective.

10. Câte denunțuri despre exercitarea influenței necorespunzătoare au fost depuse în subdiviziunea specializată din cadrul instanțelor judecătorești?

11. Au existat situații în care subdiviziunea specializată a instanței judecătorești să fi refuzat înregistrarea denunțului? Câte?

12. Au existat situații în care angajatul instanței judecătorești să se fi adresat direct conducătorului instituției pentru a înregistra influența necorespunzătoare în registrul respectiv? Câte?

⁵⁰ Întrebările se referă la punerea în aplicare efectivă a Regulamentului cu privire la evidența cazurilor de influență necorespunzătoare în Consiliul Superior al Magistraturii și instanțele judecătorești, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 964/31 din 02.12.2014

13. Au existat denunțuri depuse în subdiviziunile specializate a instanțelor judecătorești, care să fi conținut informații care denotă existența elementelor constitutive ale unei infracțiuni? Câte?

14. Câte denunțuri conținând informații care denotă existența elementelor constitutive ale unei infracțiuni, au fost transmise de către instanțele judecătorești (subdiviziunile specializate) organului de urmărire penală (indicați denumirea organului de urmărire penală)?

Bloc C. Cu referire la declararea comunicării interzise

Au fost înregistrate la CSM informații privind comunicarea interzisă dintre un judecător cu un participant la proces sau cu alte persoane? În caz afirmativ, Vă rugăm să indicați numărul acestora și decizia CSM în legătură cu examinarea informațiilor respective.

Bloc D. Cu referire la declararea cadourilor

1. În cadrul CSM a fost înființată comisia de evidență și evaluare a cadourilor? În caz afirmativ indicați actul prin care a fost înființată această comisie.

2. În cadrul CSM există Registrul de evidență a cadourilor? Acesta este ținut manual și/sau electronic?

3. Cum CSM asigură publicitatea Registrului de evidență a cadourilor?

4. Câte cadouri au fost înregistrate în Registrul respectiv al CSM în perioada 2015-2016? Vă rugăm să specificați numărul cadourilor evaluate, păstrate, utilizate și răscumpărate în aceasta perioadă.

5. În cadrul instanțelor judecătorești au fost înființate comisiile de evidență și evaluare a cadourilor? În caz afirmativ indicați instanțele.

6. În cadrul instanțelor judecătorești există Registre de evidență a cadourilor? Acestea sînt ținute manual și/sau electronic?

7. Cum instanțele judecătorești asigură publicitatea Registrelor de evidență a cadourilor?

8. Câte cadouri au fost înregistrate în Registrele respective a instanțelor judecătorești în perioada 2015-2016? Vă rugăm să specificați numărul cadourilor evaluate, păstrate, utilizate și răscumpărate în aceasta perioadă.

Bloc E. Cu referire la avertizările de integritate

Date solicitate	2012	2013	2014	2015	2016
Numărul de avertizări de integritate depuse verbal					
Numărul de avertizări de integritate depuse în scris					
Numărul de avertizări de integritate examinate					
Ținerea/existența Registrului de evidență a avertizărilor despre posibilele ilegalități comise în cadrul autorităților publice					
Numărul de cereri ale avertizorilor de integritate privind acordarea măsurilor de protecție și deciziile luate în acest sens					
Numărul de persoane sancționate pentru neasigurarea măsurilor de protecție					

Bloc F. Cu referire la liniile telefonice anticorupție

Date solicitate	2012	2013	2014	2015	2016
Numărul de apeluri înregistrate privind judecătorii					
Numărul de apeluri examinate privind judecătorii și acțiunile întreprinse urmare a examinării apelurilor					

Numărul de apeluri privind judecătorii redirecționate imediat de către operator după înregistrarea apelului la linia specializată anticorupție despre comiterea unui act de corupție, a unui act conex corupției ori a unei fapte de comportament corupțional ce ține de competența Centrului Național Anticorupție					
Ținerea/existența Registrului de evidență a apelurilor la linia specializată anticorupție/linia instituțională pentru informare					

Bloc G. Cu referire distribuirea aleatorie a dosarelor în instanțele judecătorești

Date solicitate	2012	2013	2014	2015	2016
Nivelul de aplicare a programului electronic de gestionare a dosarelor în instanțele judecătorești					
Cazurile de neaplicare a programului electronic de gestionare a dosarelor în instanțele judecătorești, inclusiv cele examinate de autoritățile competente					
Numărul de cazuri de redistribuire aleatorie a dosarului altui judecător sau altui complet de judecată, în cazul în care judecătorul căruia i-a fost repartizată cauza este în imposibilitate de a continua examinarea acesteia					
Numărul de cazuri în care președinții instanțelor de judecată au dispus deblocarea (bifarea) temporară a judecătorilor în programul electronic de gestionare a dosarelor în alte cazuri justificate decât cele în care judecătorii pleacă în concedii anuale de odihnă					
Numărul de persoane sancționate pentru neaplicarea programului electronic de gestionare a dosarelor în instanțele judecătorești					

Bloc H. Cu referire la alte probleme aferente punerii în aplicare a instrumentarului anticorupție

Vă rugăm să relatați problemele (de ordin normativ și/sau instituțional) care împiedică punerea în aplicare a instrumentarului arătat în blocurile precedente ale acestui chestionar. De asemenea, sunteți încurajați să vă pronunțați cu privire la utilitatea/oportunitatea instrumentarului pentru asigurarea climatului de integritate în sistemul judecătoresc.

D. CHESTIONAR SIS

Bloc A. Cu referire la verificarea titularilor și a candidaților la funcțiile de judecător

Date solicitate	2012	2013	2014	2015	2016
Numărul de verificări inițiate, inclusiv cu specificarea numărului de verificări suplimentare					
Numărul de verificări (inclusiv cu specificarea numărului de verificări suplimentare) finalizate cu întocmirea avizului consultativ pozitiv					
Numărul de verificări (inclusiv cu specificarea numărului de verificări suplimentare) finalizate cu întocmirea avizului consultativ negativ					
Numărul de sesizări depuse organelor de urmărire penală în condițiile art. 10 alin. (7) din Legea nr. 271/18.12.2008 (cu specificarea finalității cazurilor)					
Numărul de persoane suspendate din funcție în condițiile art. 16 din Legea nr. 271/18.12.2008					
Numărul de audieri efectuate în condițiile art. 14 din Legea nr. 271/18.12.2008, la care a participat organul de verificare					
Numărul de contestații a acțiunilor organului de verificare (cu specificarea finalității cazurilor)					
Numărul de decizii privind compatibilitatea/incompatibilitatea referitor la care a fost informat organul de verificare în temeiul art. 15 alin. (7) din Legea nr. 271/18.12.2008 (cu specificarea numărului de decizii contrare avizelor consultative)					

Bloc B. Cu referire la alte probleme aferente punerii în aplicare a instrumentarului anticorupție

Vă rugăm să relatați problemele (de ordin normativ și/sau instituțional) care împiedică punerea în aplicare a instrumentarului arătat în blocurile precedente ale acestui chestionar. De asemenea, sunteți încurajați să vă pronunțați cu privire la utilitatea/oportunitatea instrumentarului anticorupție pentru asigurarea climatului de integritate în sistemul judecătoresc.